Ff 5047

FOLYÓIRAT CSOPORT

ET

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

KÖZGAZDÁSZ

A MARX KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XXVI. ÉVFOLYAM, 8. SZÁM 1984. ÁPRILIS 26.

Az oktatók eszmei-politikai arculata

Az oktatók eszmei-politikai arculatáról készült összefoglaló jelentést április 12-én tárgyalta meg a pártbizottság meghívott pártaktívák jelenlétében. Az agit-prop.-bizottság az arculatfelmérést a pártcsoportokban, valamint az alapszervezetekben készült összefoglalók felhasználásával állította össze, amelyet az agit-prop.-bizottság március 28-i ülésén megvitatott. Az itt elhangzott észrevételek figyelembe vételével került végül is az oktatók eszmei-politikai arculatáról készült jelentés a pártbizottság elé.

Művészetek és tudományok a szóbelin

Az orosz nyelvi vetélkedő szóbeli részét 1984. április 12-én rendezték meg. Az írásbelin részt vett 32 csoport közül 6 jutott tovább a szóbelire. A szóbeli témái megegyeztek az írásbeli témáival: az orosz és szovjet kultúrával (irodalom, képzőművészet, zene, film), földrajzzal, történelemmel voltak kapcsolatosak. A szóbelin egy feladatban országismeret is szerepelt. A szellemi vetélkedő anyagát Marosi Zsuzsa, Lelkes Ákosné és Németh Erzsébet állították össze. Marosi Zsuzsa és Lelkes Ákosné gondoskodott a vetélkedő lebonyolításának zökkenőmentességéről, üdítő italról, s mindarról, ami hangulatot is adott az egész rendezvénynek.

A szóbeli vetélkedőt az I. évfolyamos csoport nyerte, a második helyezett a II. évfolyamos külgazdaság szakos csoport, a harmadik helyezett pedig a III. évfolyamos közlekedés szakos csoport lett. Az első három helyet elért csoportok pénzjutalmat kaptak (3000, 2000, 1000 Ft), a többi csoport pedig könyvet.

Németh Erzsébet

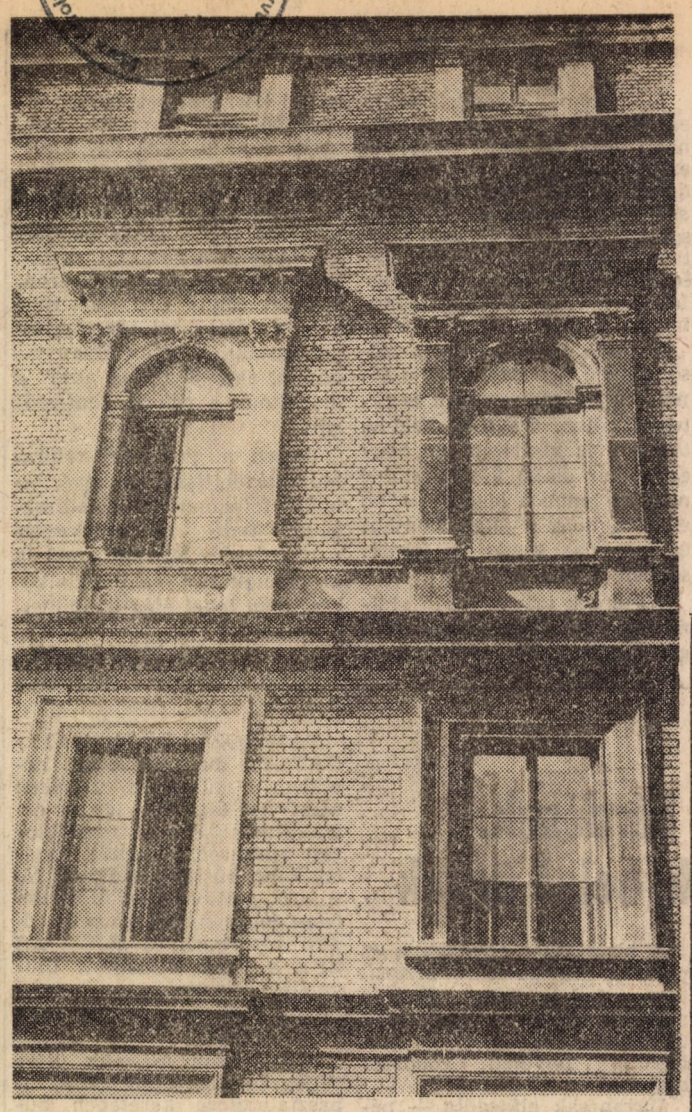

Gazdasági ciklus és gazdasági politika

Bródy András nyitó előadása

AZ IDEI TUDOMÁNYOS diákköri konferencia nyitó előadását (április 16-án, 10 órakor) Bródy András tartotta: Gazdasági ciklus és gazdasági politika címmel.

Bródy Andrást — sajnos — ritkán üdvözölhettük a katedránál, annak ellenére, hogy mind manapság, mind régebben korszakos jelentőségű munkák, illetve problémafölvetések kerültek ki tudományos műhelyéből. Elég, ha itt a tervgazdaságban jelentkező ciklusok kategóriáira, a Ciklus és szabályozás és a Lassuló idő című munkáira utalunk.

Az április 16-án, a III. előadóban elhangzott előadásában is rendkívül élvezetesen, esszészerűen fejtette ki nézeteit mai gazdaságpolitikánkról, illetve az ötvenes évek gazdaságpolitikájáról, annak előzményeiről.

Nem a már jól ismert (Bauer Tamás kitűnő munkája nyomán) rövid távú, hanem inkább hosszabb ciklusokról és tulajdonképpeni hosszabb távú gazdaságpolitikáról beszélt, olyan vizsgálatokról, amelyek intézeti kollégáinak, Major Ivánnak és Ungárszki Ágnesnek hosszabb lélegzetű ciklust felölelő vizsgálataira vonatkoznak.

Előadásának első részében — többek között — kifejtette, hogy már régebben, diákkorában érezte *„az ötéves tervek egyszerű sokszorosításával, az acél- vagy a fuszeklitermelés növelésével még nehezen érhetjük el a szocializmust vagy kommunizmust. Másról is van szó: a kettő közötti űr nagyon rosszat tesz mind a kettőnek, egyrészt a végcélt megfoghatatlanná, irreálissá teszi, a mindennapiakat pedig általában igen feszítetté és nehezen értelmezhetővé.”*

Később — már a hosszabb távú tervek keretében — mikor megkíséreltük akkor természetesen felmerültek egyéb szociálpolitikai, életvédelmi szempontok, amelyeknek volt közük a szocializmus felépítéséhez, azonban mindig mint ellenzéki tervjavaslatok vagy ellenzéki szempontok merültek fel és többnyire az lett a sorsuk, hogy kimaradtak a soron következő periódusból, mint amelyek nem aktuálisak. Ma is így van körülbelül a szociálpolitikai, az infrastruktúra fejlesztéseit sürgető elméletekkel, vagyis az elismerés ellenére lényeges foganatjuk nincs, másrészt ma is olyan gazdaságpolitikai légkörben élünk, hogy a vissza-visszatérő motívum, hogy elénekeljük *„ez a harc lesz a végső”*. Minden évben közöljük a lakossággal, hogy ez az év a döntő. A döntő évek sorait éljük és ebben a feszítettségben rejlik tulajdonképpen a gazdaságpolitikánk. Közismert az a tény, hogy Japán a második világháború után (ezt többek között Jánossy Ferenc kutatásai támasztják alá) körülbelül olyan szinten állt struktúra, fejlettség, műveltség tekintetében, mint Magyarország. Azonban nem iparosított — nem egyszerűen egy központi iparosításra adta magát —, hanem azonnyomban, abban a pillanatban intenzív iparosításra, a technológia fejlesztésére, licencek vásárlására tért át. Japán, mint legyőzött állam a békeszerződés értelmében nem fejlesztheti hadiiparát. Két országgal történt ez, Nyugat-Németországgal és Japánnal, amelyek büntetésképpen kénytelenek voltak az egész honvédelmi költségvetést a technika fejlődésére fordítani. Olyan eredménnyel, hogy az, aki a 60-as években ott járt, meggyőződhetett róla, hogy gazdaságilag ezek az országok nem elvesztették, hanem megnyerték a második világháborút.

Visszatérve Magyarországra — folytatta a gondolatmenetet Bródy András — kérdés az, hogy tulajdonképpen milyen módon tudnánk meghatározni a gazdaságpolitikát? Mi az, aminek explicitebbnek, pontosabbnak kellene lenni? Ezt három szinten kereshetjük.

1. Gazdaságpolitikát jelent egy ország tényleges szervezete, intézményi rendszere, hierarchiája.

2. Egy implicit gazdaságpolitika az, amit a tényleges allokáció elárul.

3. Egy explicit indokolás az aktuális célkitűzések megfogalmazása.

Azt kell mondani, hogy mind a három területen sajnálatos lépéshátrányban vagyunk. Voltak periódusok, amikor a mechanizmusról lehetett, míg a gazdaságpolitikáról nem lehetett vitatkozni — és fordítva.

Az elsőről szólva Bródy András megállapította, hogy a gazdasági cselekvők (vállalatok, szövetkezetek stb.) között kétféleképpen lehet kapcsolatot teremteni: ezt lehet úgy szervezni, hogy hierarchikus kapcsolatokat csinálunk, és meg lehet úgy szervezni, hogy kooperatívat — aminek legextrémebb esete az anarchikus, a véletlen rendszerű összekapcsolás. Érdekes módon matematikailag bizonyítani sikerült, hogy még a teljesen véletlen rendszer is jobb hatásfokú, mint bármilyen szoros hierarchikus rendszer. Miért? Mert az ilyen hálózaton belül az elérés gyorsasága, megbízhatósága, a legfontosabb. Egy hierarchikus rendszer két tagja között mindig valamilyen merev kapcsolat van. Egy kooperatív rendszer pedig rövidre tudja zárni bármely kapcsolatát. Rugalmasan dolgozik. Ebből a szempontból rögtön megállapíthatjuk, hogy a magyar tervgazdasági rendszer nagyon régóta, sőt az egész társadalmi rendszer ízig-vérig hierarchikus. Ma is az a helyzet, ha egy szövetkezet, egy gépipari vállalattal óhajt valamilyen együttműködésre jutni, akkor ezeknek kettőjüknek addig kell fölfele menni, ameddig a hierarchikus szervezetben közös pontot találnak és nagyon gyakran ez a közös pont nem található meg lejjebb, mint a Minisztertanács.

Így lehetséges az a helyzet, hogy az időnkénti általáno-

(Folytatás az 5. oldalon)

SZERECSENMOSDATÁS(T!)

A napokban érdekes jelenséget figyelhettek meg egyetemünk látogatói. A kapun kilépve, a Nagycsarnok felé tartva szikrázó napsütés mellett, a felhőtlen égbolt alatt — „ködszitálást” tapasztaltunk. Kicsit szúrt is, minha homokkal lett volna keveredve. Balra nézve meglepődve láttuk, egyetemünk öreg, piszkosfekete falait mossák. A meglepetés csak fokozódott, mikor szemügyre vettük a régi szépségében pompázó tiszta falfelületet.

Dr. Bozzay Lászlótól, egyetemünk főmérnökétől kértünk tájékoztatást, mi is ez a szerecsenmosdatás?

— Eredetileg a rekonstrukciós tervekben nem szerepelt ez a „hadművelet”, tudniillik akkor még nem volt ismert ez az eljárás. Külföldi licenc alapján először az Operaházon próbálták ki. Ott bevált. Most a munkát végző cég próbamosást végez az említett falfelületen, majd az ezt követő műszaki vizsgálat eredményétől (is) függően döntenek arról, megrendelik-e a „kozmetikázást”. Természetesen ez pénzügyi kérdés is, hiszen az eljárás nem éppen olcsó, és a minisztérium kezében lesz a végső szó, lesz-e rá pénz. Az biztos, egyelőre a műszaki vélemények és az esztétikai szempontok is mellette szólnak.

Szurkoljunk, hogy legyen rá pénz!

FELVONULÁSI GYÜLEKEZŐ

A május 1-i felvonulásra a gyülekező fél 8-kor lesz az egyetem előtt. Akinek ez az időpont nem megfelelő, fél 10-kor a Dózsa György út 36. előtt még megtalálhatja egyetemünk felvonulóit. A felvonulás után a nagyszabású KEN utórezgéseként szerényebb közös programokra (sörözésre stb.) nyílik lehetőség.

Az egyetem párt-, állami, szakszervezeti és KISZ-vezetése minden egyetemi hallgatót, oktatót és dolgozót szeretettel vár a május 1-i programra.

Mi az a puncírozás?

Patetikus hangulatban ülök a konyhaasztal mellett, és azon tűnődöm, hogy is van az új pénzügyes induló. (Úgy látszik, kissé fejembe szállt a bor.) „Újra együtt, újra együtt a pénzügyszak” igen, így kezdődött a harmadévesek indulója a pénzügyvetélkedőn. A pénzügyes évfolyamok félig komoly, félig komolytalan szakmai kérdésekben mérhették össze erejüket a Ráday kollégiumban ez estén. Megtudhattuk például, hogy mi az a puncírozás (nem az, amire az ember első pillanatban gondol), vagy hogy ki volt az a pénzügyminiszter, aki egy elődjéről drámát írt.

Az első díjat, egy hatalmas csokoládétortát a harmadévesek csapata nyerte. Persze ez nem véletlen. Esélyeiket nem csekély mértékben növelte az a gitáros fiú, aki nemcsak játszani tudott a hangszerén, hanem társait is magával tudta ragadni egy kis éneklésre. Ehhez még a harmadévesek mindent elsöprő lelkedesedése is hozzájárult.

Nem tudom, negyedikes társaim (akik egyébként másodikak lettek a vetélkedőn) bocsánatos bűnnek tekintik-e, hogy nem a saját érdemeinket dicsőítem, hanem a harmadéveseket, de a zsüri helyében én is nekik ítéltem volna az első helyet. Egyébiránt kellemes meglepetés volt, hogy tanáraink közül oly sokan megjelentek.

A vetélkedő után a díjként kiosztott sörös- és borosüvegek tartalma azután az est hangulatát is meghozta, s így sor került az évfolyamok közötti ismerkedésre is, pótolva valamelyest a mostani tanévben elmaradt szüretet, ami egyben a szakok összerázódását is elő szokta segíteni.

Bár mi negyedikesek már könnyen beszélünk — hiszen úgyis elmegyünk az egyetemről —, ahogy azt a vetélkedő vezetője, Bánfi Tamás megjegyezte — mégis azt kívánom a pénzügyszaknak, ne legyen kérészéletű a pénzügyvetélkedő „feltámadása”, s még sokszor lehessen együtt a pénzügyszak valamennyi évfolyama.

Puncírozás: az aranyérmék hiteles ítése.

D. A.

Rómába utazik az énekkar

Egyetemünk énekkara, a Chorus Oeconomicus május 23—26 között Rómában vendégszerepel. A magyar egyetemi kórusok közül elsőként ők kaptak meghívást a római tudományegyetem által rendezett nemzetközi egyetemi kórusfesztiválra. A hatvankét tagú kórus G. Horváth József karnagy vezetésével többek között Szokolay: Zengő csodaerdő balladája, Bárdos: I. Népdalrapszódia, Deák—Bárdos: Éli, éli műveit énekli majd. A kórus május 10-én, csütörtökön este fél hétkor a IV. előadóban bemutatja műsorát egyetemünk oktatóinak, hallgatóinak, dolgozóinak. Minden érdeklődőt, zenekedvelőt várnak koncertjükre.

Fotó: Erdős Tamás

A tanársegédek bérhátránya a legnagyobb

A szakszervezet bizalmi testülete ülést tartott április 19-én. Az 1984. évi béremelés tapasztalatait, illetve az ezekről készült elemzést tárgyalták meg először. A vitában *Halász Sándor* egyebek mellett arra hívta fel a figyelmet, hogy a béremelési összegek nagyon alacsonyak, ráadásul nagy részük hovakerüléséről magasabb szinten döntenek, így a fennmaradó béremelési lehetőség differenciált elosztásának szorgalmazása nevetséges helyzetbe hozza a bizalmit. Javasolta, hogy a szakszervezet alakítson ki valamilyen jövedelemkompenzációs mechanizmust a mellékjövedelemhez jutó és az ebbe bekapcsolódni nem tudó hátrányos helyzetű dolgozók közti feszültségek orvoslására. *Kollarik Amália* a differenciált bérgazdálkodás bevezetését támogatta, majd elmondta: a közelmúltban bekövetkezett bérhatár-módosításhoz a minisztérium nem biztosított anyagi fedezetet; például a kereskedelmi karon több mint 21 ezer forint hiányzik ahhoz, hogy csak a tanársegédek elérjék kategóriájuk munkaidejük alapján korrigált alsó bérhatárát. A várható (vagy nem várható) pedagógusi béremeléseken kívül ezen korrekciós összegek kiküzdése elengedhetetlen. *Sándor Imre* az oktatóknak a béremelés és az áremelések közt nyíló olló miatti határozott, drasztikus tiltakozását közvetítette a testületnek: „Az oktatók nem fogadják el ezt a bérpolitikát, amihez a Pedagógus Szakszervezet is — úgy tűnik — nevét adja” — fogalmazott, majd hozzátette: a béremelések várhatóan alacsony, semmit meg nem oldó szintje a kedélyeket tovább fogja korbácsolni. *Janzsó János* a *Sarlós István* látogatása alkalmából bérügyben folytatott tárgyalások eredménye iránt érdeklődött, majd *Ádám László*, a Pedagógus Szakszervezet vezetősége nevében tájékoztatta a bizalmi testületet. Elmondta, hogy a központi vezetőség ismeri az itt is felvetett gondokat és lehetőségein belül megfelelően foglalkozik velük. A szakszervezet elemzése a pedagógusok 25 százalékos bérlemaradását állapította meg, és a bértárgyalásokon a szakszervezet számára ez volt az irányadó. Az utóbbi időben a tárgyalási pozíciók e tekintetben meggyengültek; jelenleg a közoktatási bérkorrekcióra mutatkozik hajlandóság, ám idén a felsőoktatás bérügyei nem kerülnek a kormány elé. Konkrétumként tette hozzá, hogy a tanársegédek bérszínvonala a Közgazdasági Egyetemen a legalacsonyabb az egész felsőoktatásban. *Szigeti Endre*, szb-titkár válasza szerint, a Sarlós Istvántól kapott jelzések szintén nem utalnak a felsőoktatásban dolgozók életszínvonal-gondjainak rendezésére. A bizalmi testület a további kérdések, hozzászólások után három tartózkodással elfogadta az írásos elemzést.

Az Economix Kisszövetkezet és a többi egyetemi kisvállalkozás működéséről adott tájékoztatást *Bozzay László* főmérnök, majd *Szép Jenő* a lakásügyi bizottság munkájáról számolt be. Ennek keretében tájékoztatta a bizalmiakat arról, hogy a Művelődési Minisztérium lakáskölcsönalapot hozott létre, amelyből — az egyetemi kölcsöntől függetlenül — egyetemünk oktatói is részesedhetnek.

mg

„Öngyilkosok”

Furcsán indult. Csak gondolt egyet a vakolat, s miután hetek munkája folytán csendesen megrepedt, most hirtelen haraggal, s nem kevéske zajjal levált, és a tálcát vivő lány mögött porrá zúzódott az ebédlő padlóján. Azonnal felkaptuk fejünket a zajra, s a vakolat kivételével mindannyian meglepődtünk. Néhányan elszörnyülködtek, a nagy többség azonban néhány percnyi szünet után folytatta ebédjét. Miért is ne folytatta volna, hiszen az ilyen nem mindennapos dolgok, sajnos, mindennapossá váltak öreg épületünkben. Mondhatni, nem történt „nagy” dolog, „mindössze” egy tenyérnyi vakolatdarab lett öngyilkos.

Öt perc nem telt el, mikor a vakolat megint gondolt egyet. Most tízszer akkora helyről, tízszer akkora robajjal szakadt le az áldozat, s ismét alig kerülte el újabb pácienssét. Az öreg vakolat ezzel „elérte célját”: már mindenki berezelt, s óvatosan lépkedte át a szép kis kupacot, bizalmatlanul kémlelve a gyanús plafonrészt. Tulajdonképpen most sem ütött agyon senkit a váratlanul lezuhanó égi „csoda”, de nem vagyok biztos abban, hogy ha sor állt volna az evőeszközosztó mellett, továbbra is vétlen maradt volna-e a „vakolat”. Azt sem tudom, kinek a dolga, de hogy sokáig feküdt szégyenkezve a törmelék, az biztos.

S bár nagyon éhes voltam, és nem is a gyávaság legfőbb erényem, azért mégsem tudtam tovább enni vakolatporos levesemet...

Marosi László

A gazdasági reformról

A minap elgondolkoztam egy kicsit és felidéződött bennem, egy néhány hónappal ezelőtt valakitől hallott gondolatfoszlány. Valahogy így szólt: az alsóbbéves közgázosoknak is kellene valamit tanítani a magyar gazdasági reformról (egy reformmal foglalkozó Poltár kapcsán mondta ezt). S milyen igaza volt!

Én nem tudom, hogy a felsőbb éven tanítják-e ezt a témát teljes mélységében és aktualitásában, ám még hogyha tanítják is kérdezem én, hogy egy (akár elsős) közgázostól is nem az lenne a legalapvetőbb elvárás, hogy a jelen válságos és izgalmas gazdasági kérdésekben otthon legyen?!

Történtek már spontán alulról jövő kezdeményezések (Sugár András-féle csoport vagy baráti kör, amely zömében elsősökből áll), de nem érdemelne-e ez a téma egy alternatív tantárgyat? Mondjuk az elsősöknek egy proszemináriumi tematikát. Szerintem jelentkező biztos lenne rá (persze kellene informálni és propagandát csinálni erről a problémáról szinte mit sem tudó a középiskolákból idecsöppent gólyáknak), s volna olyan tanár is, aki „el tudná adni” a diákoknak a reform fontosságát.

Hiszen a gazdasági reform helyzetével tisztában levő, annak folyamatába beleilleszkedni tudó közgazdászokra van szükség. Így hát ezzel a problémakörrel való foglalkozást nem lehet elég hamar elkezdeni.

Mádi László

Köszöntjük az édesanyákat

NÉMI „FELFORDULÁS”, a politikai tábor, az EFIN, a KEN, a TDK-konferencia, a fiatal oktatók tudományos konferenciája, a ballagás szervezése közepette megtartotta első két ülését a küldöttgyűlésen újjáválasztott, hat régi és kilenc új tagot számláló KISZ-bizottság.

Első ülésén a következő munkamegosztásban állapodott meg: *Ferencz Gábor* (végzett tervgazd.) függetlenített titkár, *Horváth László* (IV. ip.) független szervező titkár, *B. Kiss Tamás* (Közgazdász szerk.) agit-prop. titkár, *Martin Hajdú György* (II. kg.) érdekképviseleti felelős, *Szathmári László* (II. agr.) oktatási reform felelős, *Hoffman Éva* (II. áf.) tanulmányi felelős, *Bodnár Zsigmond* (III. ip.) közművelődési felelős, *Tóthfalusi György* (I.) politikai képzési és információs felelős, *Bakacsi Gyula* (szoc. vállalat kutatócsoport) egyetemi szakmai-tudományos felelős, *Branyiczki Imre* (szervezés tanszék) szakmai-tudományos közéleti felelős, *Gödör Zsuzsa* (III. áf.) és *Várhegyi László* (I.) szociális felelősök, *Lukács János* (számviteli tanszék) kollégiumi felelős, *Becsei Zsolt* (I.) külkapcsolatok felelőse, *Forrai István* (Economix ksz.) gazdálkodási felelős.

A bizottsági ülések állandó meghívottai: a felsőbb KISZ-szervek nem KISZ-bizottsági tag résztvevői (jelenleg *Szilvásy György, Csata Sándor, Sándor Péter*), az egyetemi pártbizottság hallgatói tagjai (jelenleg *Boldizsár Zsuzsa*), a párt vb ifjúsági felelőse (*Dobák Miklós*), az oktatói KISZ-titkár (*Kovács Károly*), az I. évfolyam KISZ-titkára (*Kósa Lajos*) és felelőse (jelenleg KISZ-bizottsági tag), a kerületi és budapesti KISZ-bizottság képviselője (jelenleg *Baranyi Éva és Gulyás Mihály*), valamint a Közgazdász állandó tudósítója (*Komócsin Sándor*). Az ülések előkészítése és lefolyása nyilvános.

AZ ÚJ KISZ-BIZOTTSÁG második ülésén *Kósa Lajos* és mások kezdeményezésére, *Szilvásy György* előterjesztésében állásfoglalást fogadott el környezetvédelmi és környezetgazdálkodási problémákkal kapcsolatban, köztük a Gabčikovo-Nagymarosi Vízlépcsőrendszerrel kapcsolatos nyilvánosság kérdésében. E határozatot megkapják az illetékes állami, párt- és társadalmi szervek és a Közgazdász következő számában külön közli.

A testület *Szilvásy György* KISZ KB-tag kérésére az ő és *Ferencz Gábor* előterjesztésében megvitatta az ifjúság társadalmi helyzetéről, a párt további ifjúságpolitikai feladatairól és az ifjúságpolitikai intézményrendszer továbbfejlesztéséről szóló tervezetet,

KISZ-bizottság

Társadalmi kérdések, egyetemi dolgok, belső ügyek

melyet másnap a KISZ KB úgynevezett csoportos ülésen vitat és amely később várhatóan a párt KB elé kerül. A hozzászólók — *Horváth László, B. Kiss Tamás, Forrai István, Csata Sándor, Baranyi Éva* és mások — többnyire egyetértettek abban, hogy az anyag helyzetleírása alapvetően hűen tükrözi az ifjúság helyzetét, problémáit, bár nem koncentrál kellőképpen az egyes rétegek sajátosságaira. A javaslati rész azonban, bár sok úttörő jelentőségű továbbfejlesztési módot mutat, erőtlenebb és nem kellően ágyazza az ifjúságpolitika elengedhetetlen teendőit a társadalompolitika fejlesztésének egészébe.

Ezen az ülésen értékelte a testület az idei EFIN tapasztalatait, sikertelenségének összetevőit.

Áttekintette az általa már korábban kezdeményezett Utak, az egyetemi ifjúság szakmai-tudományos folyóirata létrehozásának állását. Egyetértett azzal, hogy a főszerkesztő *Szilvásy György* vagy *Forrai István* legyen. Az Utak ügye a közeljövőben újra a rektori tanács elé kerül.

Bakacsi Gyula és *B. Kiss Tamás* előterjesztésében az első ülésen áttekintette a TDK-mozgalom fejlesztésének kérdéseit és több más kapcsolódó javaslattal együtt elfogadta, hogy az évek óta rendelkezésre álló 33 ezer Ft helyett már az idén — nehéz anyagi helyzetében is, különböző átcsoportosításokkal — az egyetemi TDK-konferencia díjaira 45 ezer Ft-ot biztosít. Ugyane célra a KISZ KB-tól további 2 ezer Ft támogatást kért és kapott. Az Economix ksz részéről *Forrai István* itt jelentett be további 5 ezer Ft támogatást. Az így 52 ezresre nőtt összeg lehetővé teszi, hogy az évek óta szinten tartott 1500, 1100 és 700 Ft-os I., II., III. díjak 2000, 1500 és 1000 Ft-ra emelkedjenek. Több más intézkedés mellett a KISZ-bizottság TDK-különdíjat is alapított a kimagasló, vagy a méltánytalanul háttérbe szoruló színvonalas dolgozatok díjazására.

Horváth László előterjesztésében a bizottság értékelte a tanárvéleményezés állását. *Gödör Zsuzsa* sürgette, hogy mielőbb hozzák nyilvánosságra a márciusi, első átfogó felmérés általános eredményeit, hogy a későbbiekben ne csökkenjen a bizalom a tanárvéleményezés rendszere iránt. A bizottság ezt elfogadta. A kérdőívek feldolgozása zajlik.

A bizottság megtárgyalta és politikai támogatásáról biztosította a *Lukács János* által a második ülésen előterjesztett új, egységes és nyilvános kollégiumi felvételi rendszer alapelveit.

Ugyancsak elfogadta — néhány megjegyzéssel illetve — azt instruktori szakbizottság éves munkáját ismertető beszámolót és elismerte áldozatos tevékenységüket.

A bizottság a nemzetközi és építőtábori szakbizottság előterjesztése alapján, néhány módosítással jóváhagyta a külföldi építőtáborba utazók névsorát. Kitüntetésekről döntött és egyéb ügyelet tárgyalt.

TÁJÉKOZTATÁST HALLGATOTT meg az utóbbi hetekben a különböző üléseken részt vett tagjaitól, így az országgyűlés köz- és felsőoktatási vitájáról, a szakági oktatás-korszerűsítési ifjúsági fórumról, a Művelődési Minisztérium felsőoktatási közművelődési bizottsága, a KISZ KB EFT, a KISZ Budapesti Universitas Bizottsága, az egyetemi pártbizottság és más szervek üléseiről.

A bizottság második ülése végén kötetlen beszélgetés, tapasztalatcsere keretében búcsúztatta az előző KISZ-bizottság leköszönt tagjait és volt állandó meghívottait, tehát *Szilvásy Györgyöt, Csata Sándort, Boldizsár Zsuzsát, Horváth Gyulát, Füzesi Pétert, Gombos Katalint, Keszte Gábort*, valamint *Géczy Beatrixet, Csanádi Pétert* és *Tétényi Tamást*. Munkájukat megköszönte és segítségükre továbbra is számít.

-s

Az intenzív didaktikai clubról

Egy meghívóban olvastuk: „Az intenzív oktatási formák egyetemünkön való gyorsabb elterjedése érdekében klubot hozunk létre. A klub egyetemünkön és más intézményekben készült intenzív tananyagok és módszerek bemutatását tervezi. A klub neve „INTENZÍV DIDAKTIKAI CLUB” (IDC).

Megtudtuk, hogy az IDC védnöke dr. Szuhay Miklós titkára Fister Éva tanársegéd (Pedagógia tsz). A klub az Intenzív Didaktikai Bizottság égisze alatt működik. A klub magját azok a tanárok képezik, akik tantárgyaikban már megtették az első lépéseket az intenzív oktatás felé.

Az IDC első bemutatóját március 10-én megtartották. Bevezetőül megfogalmazták az intenzív oktatás alapelveit:

a) Sokoldalú, irányított tapasztalás.

b) Absztrakció: fogalmak és összefüggések felismerése.

c) Optimális bizonyítás.

d) Interdiszciplináris kapcsolás.

e) Kellően absztrahált, az élő gyakorlatot kielégítő alkalmazás.

f) A tömegmunka automatizálása.

g) Alkotópróba.

Megállapították, hogy az egyetemen elérhető elektronika (számítógépek), audiovizuális és sokszorosító technika (projektorok, kép- és hangrögzítők, xerox gépek stb.) már most, és a rekonstrukció előrehaladásával egyre jobban fogják biztosítani, hogy az alapelvek érvényesüljenek az oktatás minden területén.

Mennyivel gyümölcsözőbb lehet pl. az esztergagépek fejlődését úgy tanítani, hogy diaképről látjuk az ősgépet és utódait, vagy bizonyítani ágazatok fejlődését, ha az ÁKM sorozatot a falra vetítik, vagy összetett statisztikai elemzést csináltatni a hallgatóval, ha a tömegmunkát (pl. mutatók számítása, függvények illesztése stb.) átveszi az elektronika és az adatok „élő” rendszerből származnak, ha adattárakat nem kell a táblára írni és másoltatni, hanem sokszorosítva kézbe adják stb.

Az oktatás intenzifikálása eszköz és munka kérdése. Az eszköz fontos, mert a lehetőséget kínálja, de a tantárgyakat újraalkotó munkát a tanárnak kell elvégeznie. A klub a munkaoldalhoz kínál támogatást.

Dr. Varga József

Tavaszi ülésszakon a köz- és felsőoktatás

Az országgyűlés tavaszi ülésszakán (április 13—14.) Köpeczi Béla tájékoztatója után megvitatta, majd elfogadta a köz- és felsőoktatás távlati fejlesztési programját.

Zsubori Ervin

Símogató

hajad bársony zsongása
szemed fénybe hullása
mind mind
engem símogat

arcod néma illata
homlokodnak csillaga
mind mind
engem símogat

kezed titkos melege
hangod halk igézete
mind mind
engem símogat

szereteted zenéje
ölelésed szentélye
mind mind
engem símogat

Rudas László-díjas

Kerekes Zsuzsa

Kerekes Zsuzsa, a tudományos szocializmus tanszék tanársegéde „Az országgyűlés szerepének megváltozása Magyarországon a fordulat éve után” című dolgozatáért kapta meg a Rudas László-díjat.

— *Két kérdésem van! Mikor végeztél, hogyan kerültél a Közgázra, hogyan érzed itt magad? Miért választottad dolgozatod témájául éppen a címben összefoglaltakat, milyen eredményekre jutottál, mit értékeltek a bírálók és mit tartasz fontosnak te a magad számára?*

— Az ELTE jogi karán végeztem 1976-ban, ezután az Országgyűlési Könyvtárban dolgoztam jogi könyvtárosként. Ez nem igazán fiatal embernek való állás, így aztán igyekeztem más munka után nézni, sikerült is: az ELTE TTK tud. szoc. tanszékére kerültem gyakornoki státusba. Másfél év múltán, mivel a tanszéken nem volt tanársegédi állás, át kellett mennem az Ybl Miklós Építőipari Műszaki Főiskolára. Itt alanya lettem egy tipikusan porosz oktatási mechanizmusnak, a bizalmatlanság, az utasításos tanulás légkörének. Mivel ismertem a Közgáz élénkebb, demokratikusabb közéletét, megkönnyebbülés volt a számomra, amikor 1982 májusában idekerültem.

A másik kérdésedre térve, először a témáról ejtsünk néhány szót. Jogot végeztem, ezen belül alaposan foglalkoztunk államelmélettel, ugyanakkor érdeklődésem a politika felé fordult. A politikaelméleti és jogi, államelméleti gondolkodás találkozási pontja az országgyűléssel kapcsolatos kérdések vizsgálata. Így adódott számomra a következő kérdésfeltevés: vajon a parlament politikai súlya, a választás mai rendszere mennyiben teszi lehetővé, hogy a parlament a népszuverenitás megtestesítője legyen, illetve mennyiben a népszuverenitás megtestesítője ma az országgyűlés (miként státusát az alkotmány megfogalmazza).

A kiinduló kérdéseket az a benyomás veti fel, amely szerint ellentmondás van az országgyűlésnek az alkotmányban lefektetett jogai, széles hatásköre és tényleges működése, szerepe között, olybá tűnik, hogy előre kidolgozott forgatókönyv szerint működik, hogy csak a meghozott határozatokra ütött formális pecsétként funkcionál.

Ha az ember egy ilyen kérdéshez nyúl, akkor történeti megközelítéssel kell kezdenie a munkát (ebbe kezdtem bele ezzel a dolgozattal, amely 1945 és 53 közt vizsgálja az országgyűlés működését, azt, hogy milyen szerepet szántak 1945 után e testületnek), de végső soron azt szeretném felderíteni, hogy a mai magyar politikai rendszerben milyen szerepet tölt, tölthet be, illetve kell betöltenie az országgyűlésnek.

Az e dolgozatot megelőző vizsgálódások (a parlamenti ülések jegyzőkönyveinek elemzése stb.) igazolták azt az alaphipotézist, hogy a fordulat éve után (a kutatást 1953-ig végeztem) merőben formálisak a parlament ülései. Néhány adat ennek igazolására: A törvények száma 1945—49. évente átlagosan 35, 1950—53. 5. (Ez nem magyarázható kizárólag azzal, hogy 1945 után sok törvény a társadalom átalakulási folyamata miatt született.) Az országgyűlési ülésnapok száma évente: 1950 előtt 70-80, 1950 után 10. A törvénytervezetek felett szakmai kontrollt gyakorló országgyűlési bizottságok üléseinek száma évente átlagosan: 1950 előtt 70, 1950-ben 2, 1951-től nem üléseztek ezek a bizottságok. A parlamentnek az államigazgatást ellenőrző funkcióját jól jellemző interpellációk száma: 1946-ban 220, 1947-ben 149, 1948-ban 52, 1949-ben 1, 1950—53 nem voltak interpellációk.

Az eddigi kutatás alapján végső soron tehát megállapítható, hogy szemben az 50-es évek elejével a fordulat éve előtt tényleges érdekharcok terepe volt az országgyűlés, és viták során törvénytervezeteken lényeges módosításokat lehetett elérni. A parlament ténylegesen ellenőrizte az államigazgatást. Az állampolgárok helyzete, legalapvetőbb jogaik a pártközi viták-ban, majd nyílt viták során az országgyűlésben dőltek el.

A további kutatásban az országgyűlés szerepének 1953 utáni alakulását szeretném nyomon követni.

— *Gratulálunk a kitüntetéshez!*

K. S.

Nyert az énekkar, a KEN, a Kőrösi Csoma

A Budapesti Universitas Bizottság áprilisi ülése a tagoknak az EFIN-ről kialakult véleményének megismerésével kezdődött. A részletes értékelés és a teendők kimunkálása a következő ülés feladata. Ezután véleményezték és hozzászólásokkal kiegészítették a budapesti KISZ-bizottság küldöttgyűlési beszámoló- és határozattervezetét.

A BUB értelmiségképzést célzó pályázatára a következő intézmények jelentkeztek:

— az OTKI Egészségügyi Főiskola KISZ-bizottsága színvonalas előadók meghívásához 5000 Ft-ot,

— a SOTE instruktori munkabizottság középiskolások felkészítésére szervezendő táborokhoz 5000 Ft-ot,

— a Chorus Oeconomicus (MKKE) utazásaihoz, táboraihoz 10 000 Ft-ot és táborozási lehetőséget,

— a Kőrösi Csoma Sándor KISZ-alapszervezet (MKKE) vállalatok és főiskolák, egyetemek részvételével szervezett gazdasági, politikai vetélkedőihez 5000 Ft-ot,

— a közgazdasági egyetemi napok szervező gárdája (MKKE) a programok költségeihez 5000 Ft-ot kért, illetve kapott.

Az Universitas Bizottság rövid vita után elfogadta az előterjesztett pályázati kérelmeket, ugyanakkor megállapította, hogy kevés pályázat érkezett. Az e félévre előirányzott 35 000 Ft-ot így nem használta teljesen fel. Felhívta az intézmények képviselőit, hogy a fél év múlva esedékes újabb pályázati lehetőségre több figyelmet fordítsanak.

SZEMLESÜTŐ

Fotó: Sass Ákos

PERDÖNTŐ-E A ZÉHÁ?

Vita

Három év alatt volt szerencsém túlélni jó néhány zárthelyit az egyetemen. Tapasztalataimat és ebből levont következtetéseimet mondom most el, helyenként ellenezve vagy egyetértve a KÖZGAZDÁSZ 1984. 2. számában e témában leírtakkal. A következőkben megvizsgálom majd, mi lenne elméletileg a zéhá funkciója, ezt összevetem a tapasztalatokkal. Amennyiben a kettő nem egyezik, megpróbálom felderíteni az eltérés hatásait, illetve okait. Mivel a zéhá is egy (nem lényegtelen!) eleme az oktatásnak, mindvégig szem előtt kell tartani e rendszerben elfoglalt helyét, a többi elemhez és az egészhez való viszonyát, kölcsönhatásaikat, mert értékelése csak így lehet reális, valós. Először tehát meg kell határozni azt a konkrét feltételrendszert, amelyben a zéhá-rendszernek működni kell(ene), leírni ebben a rendszerben a szereplők maguk számára racionális cselekvését, hogy megérthessük a zéhák „természetrajzát". (Félreértések elkerülése végett, amikor oktatási rendszerről, struktúráról beszélek, mindenkor az itt, ma az egyetemen folyó oktatásra, és nem a felsőoktatás egészére gondolok, ahol esetleg ettől eltérek, azt külön jegyzem.)

Lássuk hát a feltételrendszert. Adott egy mennyiségi szemléletű, túlszabályozott, a hallgatót fegyelmezendő,

„komisz kölöknek"

tartó oktatási struktúra, amelyben a diáknak éppen a legszükségesebbre nincs ideje, arra, hogy egyrészt a tananyagot elolvassa, megemésszе, feldolgozza, másrészt önállóan, érdeklődése szerint szakirodalmat olvasson. Mindez párosul azzal, hogy jelentős részük anyagi létfeltételei biztosítását csak a tanulás rovására tudja megoldani. Bővebben lásd a KÖZGAZDÁSZ február 16-i számát, „A tehetséget bűn nem kihasználni" című írást.

Mi a zéhá funkciója a tanulmányi és vizsgaszabályzat szerint? A hallgatók felkészülésének ellenőrzése. A gyakorlatban ez nem valósul meg, sőt esetenként inkább akadályozza a felkészülést, még azoknál a tárgyaknál sem funkcionál megfelelően, ahol pedig az eddigi oktatási gyakorlat szerint a zéhá iratása kikerülhetetlen (pl.: nyelvek, egyes módszertani tárgyak).

Térjünk vissza a szabályzathoz. Valóban csak a felkészülés ellenőrzése lehet a cél? Nem, a tananyag alkotó módon való feldolgozásának elősegítése, a felkészülés *ösztönzése* is a funkciója kellene hogy legyen. (Ezt a röpdolgozattól sem lehet elvárni, hiszen mindig csak egy-egy új anyagrész a témája, s annak — úgy vélem — semmi értelme, hogy minden órában röpdolgozatot írjunk.)

Azaz az egyoldalú számonkérő, hatalmi eszköz jelenleg, a „komisz kölök" szemlélet a szabályzatban is megjelenik. Márpedig a számonkérés, ösztönzés, felkészülés elősegítése nem választható el egymástól. A gyakorlatban ez a probléma a megajánlott jegy kérdésénél figyelhető meg. Eddigi tanulmányaim során mindössze két alkalommal fordult elő, hogy éltek

a megajánlott jeggyel

számítástechnikából és operációkutatásból. Merem állítani, lett volna más tárgyakból is több alkalommal a csoportunkban olyan hallgató, aki megérdemelte volna. Amennyire fel tudtam mérni, a megajánlott jegy ilyetén kezelése általános jelenség egyetemünkön. Jó volna odafigyelni e gyakorlat veszélyeire. Ahol a többet, jobbat, minőségit teljesítőt nem becsülik meg, ott természetes, hogy egy idő után a középszerű, az egoista válik általánossá, szükségszerűvé. Egy idő múlva nem lesz mit megbecsülni!

Ezek után nézzük a szereplők viszonyát a zéhához. Milyen a tanárok hozzáállása? Az első típus, aki nagyon komolyan veszi, az a puskázást is nagyon szigorúan bünteti. A második, amelyik nem tulajdonít különösebb jelentőséget neki, megíratja, kijavítja és az eredményeket viszonylag liberálisan kezeli. A harmadik típus, aki mint szükséges rosszat kezeli, megíratja ugyan, de közben esetleg kimegy a teremből vagy „nem látja",

ha puskázik valaki,

vagy éppen még el sem olvassa a megírt zéhákat, hanem „mindenkinek jól sikerült".

Mindhárom típussal volt szerencsém találkozni. A diáknak természetesen az utóbbi kettő a legszimpatikusabb.

Milyen a diák hozzáállása a zéhához? (Egy fontos megjegyzés: A diák alapvetően tanulni jön az egyetemre, nem „lógni". Ha tehát látszólag az utóbbit választja, akkor annak oka nem az egyetemisták jellemében keresendő — hanem abban a feltételrendszerben, mely ezt teszi számára a legelfogadhatóbb cselekvéssé.)

Szeretni senki sem szereti. Van, aki megpróbál tisztességesen felkészülni minden zéhára és röpdolgozatra. Más kérdés, sikerül-e neki és milyen áron. Van, aki némelyikre készül, a többire nem. Van, aki többnyire puskázni igyekszik. Végül van, aki már belefásult és egyáltalán nem érdekli, nem is készül rá, talán még puskázni is lusta, hiszen valahogy csak megkapja az aláírásokat. Természetesen e típusok nem ilyen tiszták, keveredhetnek, másfélék is lehetnek, megpróbáltam néhányat leírni abból, amit láttam, tapasztaltam. Most lépjünk tovább!

Van-e realitása annak — az adott feltételek mellett —, hogy a diák minden zéhára és röpdolgozatra lelkiismeretesen felkészül, illetve hogy a tanár is komolyan veszi? Tegyük fel, mindenből megpróbál készülni minden diák és minden tanár is komolyan veszi — és képzeljük el, milyen következményekkel járna!

1. Aki a tanulmányi követelményeket teljesíteni próbálja, ezt a mai körülmények mellett csak olyan áron tudja megtenni, hogy a világ dolgai iránt érdeklődő, kreatív, alkotó értelmiség helyett egy beszűkült tudatú, szakbarbárnál is rosszabb, vegetáló ember lesz belőle. (Aki a világ dolgai iránt nem érdeklődik, az a szakmával sem tud lépést tartani!)

2. Az évet ismétlők és a kibukottak aránya ugrásszerűen megemelkedne, hirtelen megnőne az egyetemet maguktól itthagyók száma, akiknél ez kényszerűségként jelentkezne.

3. Az oktató munkáját az is minősíti, mennyien buknak ki félév végén a csoportjából. Ha ez a szám magas, akkor a tanár megítélése negatív. A fentiek esetén ez tömegesen következne. Maga a tanár kerülne belső válságba, ugyanakkor feszültségek jelennének meg közöttük, illetve az esetleg már meglevők kiéleződnének. Sok tanár, különösen a tehetségesebbek itthagynák az egyetemet, az oktatói gárda minősége romlana, létszáma csökkenne, az utánpótlás (megfelelő minőségben) gyakorlatilag megoldhatatlanná válna.

4. Ha egy rossz rendszerben az egyes elemek működését tökéletesítjük, ez csak a ROSSZ HATÉKONYABB KITERMELÉSÉT jelenti.

5. A Közgáz presztízse, hírneve elveszne az ide pályázó középiskolások előtt. A mind kevesebb jelentkezőből a felvételi keretszámok megtöltése csak a minőségi szint csökkenése mellett lenne lehetséges.

Azaz mindezek a következmények egymás hatását erősítve egymással kölcsönhatásban egyetemünkön az oktatás teljes csődjét okoznák. Tegyük hozzá, döntést hozni, kockázatot vállalni képtelen, mindig felsőbb utasításra váró, önállótlan embereket termelne ki ez a rendszer, még inkább mint a mostani.

Továbbá: Egy-két kivételtől eltekintve még nem találkoztam olyan tanárral, aki megcsinálta, hogy személy szerint

mindenkit értékelt,

hangsúlyt adva erősségeinek és hiányosságainak. Egyáltalán, érdekelt-e ebben a tanár? Megéri-e neki az ezzel járó sok pluszmunkát vállalni?! És itt nem is csak az anyagiakra gondolok (ami leginkább a kezdőket érinti). Hiszen a tanárt is köti a tanmenet, ő is csak végrehajtója az utasításoknak.

(Egy megjegyzés: Tisztában vagyok azzal, hogy ma is, de az irreális konstrukcióban is van, lenne olyan diák, tanár, aki a korlátokból ki tud és ki tudna törni — mert nagyobb szellemi kapacitással rendelkezik, vagy mert felülemelkedve anyagi nehézségein jó értelemben véve presztízskérdést csinál(na) a dologból. A lényeg itt azon van, hogy ez szerintem kb. 5-10%. Ez nagyon kevés. Nem a 100%-hoz, egy 50%-hoz képest is kevés! Az adott feltételek mellett csoda lenne, ha nagyobb lenne az arányuk.)

Jelenleg tehát, ahol tulajdonképpen szükség volna rá, ott is csak félig-meddig működik, de félig-meddig is csak azért tud működni, mert máshol egyáltalán nem működik.

Súlyosbítja a helyzetet, hogy úgy a zéhá, mint a vizsgarendszer jellemzője még:

1. A félévi aláírások megszerzése, azaz a „bentmaradás" túlnyomórészt a zéhá- (illetve röpdolgozat-) rendszer függvénye. (Ezért nem is látom értelmét megkülönböztetni a kettőt!)

2. Nem a tananyag alkotó módon való felhasználását, a gondolkodásmódba való beépítését, rendszerezését, megértését mérik és jutalmazzák a számonkérés során, hanem azt, hogy mennyire tudja valaki bemagolni, „visszaböfögni" azt a zéhák vagy a vizsgák során. (Természetesen fontos hangsúlyozni, az 5-10% kivétel itt is megvan. De sajnos nem ez az átlag.)

3. Az oktatás a diákot a már említett „komisz kölök" előítéletével kezeli. Állandóan fegyelmezni és beszabályozni igyekszik a hallgatót, s minél inkább ezt teszi, az annál inkább szabadulni akar alóla. És így válik valóban „komisz kölökké" a hallgató. Nem tekintik felnőttnek, nem kap lehetőséget és teret az önálló gondolkodásra és időbeosztásra, a szabad választásra. Az egyéniség és a mai oktatási rendszer éles ellentmondásban van egymással, egyik sem tűri a másikat.

Tudom, van ahol a zéhá íratása kikerülhetetlen, tehát nem biztos, hogy az eltörlése célszerű lenne. Mivel azonban jelenleg több kára van, mint haszna, én a következőket javasolom (amivel lehet, hogy sokan nem értenek majd egyet):

Maradjon meg a zéhá-rendszer, sőt növekedjen azon tárgyak száma, amiből van

zh, de csak fakultatív jelleggel.

Ez alatt azt értem, aki akar, az írjon, írhasson zéhát. Aki pedig nem akar, annak legyen meg a joga és lehetősége ahhoz, hogy ne írjon, anélkül, hogy ez a féléve elfogadását veszélyeztetné. Természetesen ennek csak akkor van értelme, ha az, aki ír zéhát és teljesít egy bizonyos szintet, megajánlott jegyet kap érte. Nem kényszerülne minden tárgyból kampányszerű tanulásra a vizsgaidőszakban a diák — ami a már említett 5-10%-tól eltekintve mindenkinél szükségszerűen jelentkezik! — hanem egyéni érdeklődése szerint komolyabban foglalkozhatna egyes tárgyakkal, ennek hatása a vizsgaidőszakban is jelentkezne, hiszen a megajánlott jegyek révén kevesebb tárgyból kényszerülne vizsgázni és rohammunkában tanulni — és több ideje is lenne rá.

Nem állna elő az a furcsa helyzet, hogy mindent egyszerre akarnak a diák fejébe beleverni — és éppen ezért semmi sem marad meg benne.

Javában folyik a képzéskorszerűsítési munka. Remélem, ennek során az illetékesek odafigyelnek a diákra, aki tud néhány hasznosítható észrevételt tenni e tárgyban.

Budai János

Megszüntetve—megőrizve

Nyugodtan kezdhetem hozzászólásomat azzal az általánosságban tett kijelentéssel, miszerint *senki* sem szeret zéhát írni. Mégsem csatlakoznék azonban a „szenvedő paciens" véleményéhez, mert attól tartok, ezzel átesnék a ló túlsó oldalára .— mégpedig nem is kevéssé.

Az általa tárgyalt feltételrendszert én először elkülöníteném önmaga alanyától. Ugyanis hiába tetszetős a cikkírónak az a gondolata, miszerint „a diák alapvetően tanulni jön az egyetemre", tapasztalatom szerint a hallgatók egy részét — számarányuk kimutatását mellőzöm — távolról sem izgatja bárminemű számonkérés, zéhá vagy röpdolgozat és vizsgán is megelégszik az első páros osztályzattal. Számukra ugyanis a tananyag bármely mennyisége — „sok". A hallgatók másik része — ha differenciált mértékben is, de — többé-kevésbé megpróbál lépést tartani a kapott feladatokkal, ha lázadozva is, de igyekszik felülkerekedni a hullámokon. Megvallom, nekem az utóbbiak szimpatikusak.

Habár egyáltalán nem vagyok a „mennyiségi szemlélet" híve, arra azért nem haszontalan felhívni a figyelmet, hogy bármely ismerethalmaz mellett magunknak kell kialakítanunk egy bizonyos tanulási módszert, hogy a visszaadandókat, a számunkra értékeseket sajátítsuk el. Ehhez éppen önállóság és nem kevés tehetség kell.

Kétségtelen, hogy valamely zéhá megíratásának körülményei, értékelése függ a gyakorlatvezető személyétől, függ azonban mástól is, így az illetékes tanszéktől és nem utolsósorban magától a tárgytól is. Hármójuk kapcsolatában nem okvetlenül az első okolható.

Az is világos, hogy a hallgató egy félév során nem egy zéhával találja magát szembe. Az azonban, hogy a felkészülésnek nincs reális alapja és hogy ez rendszer eltörlendő — számomra kissé nagyvonalú következtetésnek tűnik.

A hozzászóló felvázolta azt az eseménysort, amely akkor következik be, ha „minden diák megpróbál mindenből készülni". Érdekes módon szerintem az eseménysor némely pontja éppen akkor következne be, ha senki semmiből nem készülne fel. Egyébként is figyelemre méltó számomra az a jelenség, miszerint ha a diák megpróbál lelkiismeretesen felkészülni — kibontakozik, viszont ha ezt nemlteszi —, bennmarad. Szerintem már az utóbbi is elég az oktatás teljes csődjéhez. És itt rátérhetünk arra, hogy a zéhá funkciója tulajdonképpen a folyamatos felkészülés biztosítása, ellenőrzése, számonkérése, esetleg a félévi jegyben való elismerése. És itt térhetünk rá arra is, hogy kötelező zéhá, avagy másképp: folyamatos számonkérés nélkül még az a „nagyobb szellemi kapacitású" hallgatói réteg évközi önkéntes felkészülése sem látszik biztosítottnak, nemhogy a B. J. által kimutatott 95%-é. Habár az ő rendszere a szabad választás révén a tárgyak egy részénél ezt nem is igényli. Ezeknél a tárgyaknál éppen azt legalizálja, ami ellen küzd: az év végi hajrát. Sőt, a rendszerből eredően nem tartom kizártnak, hogy a „rakoncátlan" egyetemi hallgató még a szemináriumok látogatását is mellőzi — és így egyenes vonalon eljuthatunk a nappali oktatástól a levelezőig. Így valóban sok stresszhatás küszöbölhető ki.

Komolyra fordítva a szót az alapötlet tulajdonképpen az, hogy a diák maga dönthesse el, miből akar zéhát írni (megajánlott jegyért!) — vagyis tulajdonképpen kötelezően folyamatosan készülni — és milyen tárgyból akar más számonkérési (csak vizsga-) formát. (Természetesen ezek a lehetőségek a szemináriumos tárgyakhoz kapcsolódnak.)

Ezzel kapcsolatban az ellenvetéseim a következők. Egyes tárgyak folyamatos készségelsajátítást igényelnek, bizonyos ellenőrzési pontokkal. Ezek megkérdőjelezhetik a szabad választás autonómiáját. Ugyancsak ez történhet akkor, ha az új tárggyal találkozó hallgató ide vonatkozó ismeretei hiányában önmaga nem tudja eldönteni, hogy a két forma közül melyik segítené előnyösebben a felkészülésben. Végül az sem elhanyagolandó, hogy bizonyos tanárok a megajánlott jegy elől úgy zárkóznak (és zárkóztak) el, miszerint így nem látják biztosítottnak a teljes féléves áttekintést a diák részéről (vagyis azt, hogy az egyes zéhák anyaga összeáll-e). Hogy ez a szempont jogos-e, az vitatható, de számolni kell vele. Ez tovább szűkítheti a „szabad" választás körét.

Előbbiekből talán kiderült, hogy véleményem tulajdonképpen *Kollarik Amáliáéval* rokon, aki az első vitacikkben fejtette ki véleményét. Kár, hogy a cikkíró csupán a zéhák sűrítését jegyezte meg belőle, azt is helytelenül. Ugyanis arról volt szó, hogy amennyiben az ösztönzés érdekében a felkészülés a félévi megajánlott jegyben kerülne elismerésre, akkor lenne szükség *bizonyos* tárgyaknál azok sűrítésére. Ugyanis belátható, hogy az egy zéhá eredményéből nem állapítható meg (időnként többéből sem).

Cikkem címe értelmében a zéhá-rendszer mellett vagyok, *de* egy olyan zéhá-rendszer mellett, amelyben csak olyan tárgyból íratnak zéhát, ahol valóban indokolt, olyan gyakran, hogy az elősegítse (és ne gátolja) a folyamatos felkészülést — ez egyúttal a tárgyak közötti mind időponti, mind leterhelés szempontjából való egyeztetését követeli meg az *összes* tárgy vonatkozásában — továbbá egy olyan mellett, ahol a későbbiek során valamilyen módon elismerésre kerülnek az évközi erőfeszítések — és itt nem kizárólag az aláírásra gondolok. És hogy az önállóságon se essen csorba, elképzelhetőnek tartom azt, hogy önkéntes választás alapján egy vagy több zéhá saját témaválasztású és feldolgozású házidolgozattal, tanulmánnyal „kiváltható" legyen, alkalmat adva a hallgató képességeinek „alkotó módon való felhasználására". Gyanítom, hogy ezzel csak az a bizonyos 5% élne.

Tévedés ne essék, nem ragaszkodom merev kötöttségekhez, csupán azt szeretném, hogy a hallgató szabadsága *alkotó* szabadság legyen.

Temesvári István

Egymással

Látlak

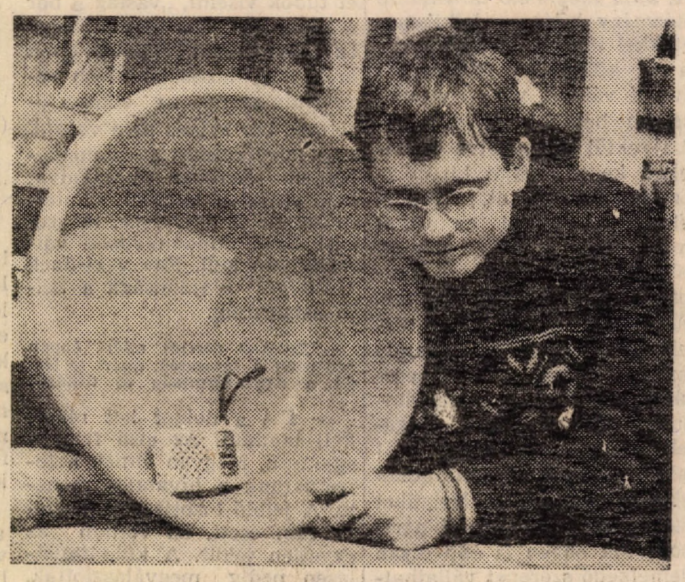

Kollégiumi HI-FI torony

KEN-szenzáció

Strandbuli Ráckevén

Kiderült, hogy az egyetem tanítási rendje (szerencsére) nem alkalmazkodik a május 1 körüli munkarendhez. Szabad tehát a szombatunk és erre a napra is megpróbálkozunk valami különlegessel.

Ráckeve messze van, mondhatja mindenki, de más a helyzet, ha reggel 9 órától rendszeres, ingyenes buszjárat indul az egyetemről. Akinek közelebb van, persze HÉV-vel is kijöhet, a vonatból már látszik majd a strand, ahová megyünk.

Hogy mi lesz akkor, ha nem süt a nap? Nem probléma, ugyanis a fedett térben rendezzük a programokat, melynek befogadóképessége 300 fő.

Hogy mi lesz a program? Délelőtt 10 órától késő délutánig, esetleg estig maradhatunk, és megpróbáltunk színvonalas műsort összeállítani. Tréfás vízi vetélkedők, profi humoristák, video-disco a medence partján, és akinek kedve van, a vízben is „táncolhat". Természetesen mindez kitűnő alkalmat nyújt a REKTORJELÖLTEKNEK is mindenféle ötletparádéra! A programban szerepel még egy rövid irodalmi műsor Örkény és Karinthy írásaiból, valamint videofilmeket vetítünk egész nap. Természetesen a 40,— Ft-os belépőben minden benne van, ideértve a strand szaunájának használatát is.

Belépés természetesen nemcsak fürdőruhában, szívesen látjuk tehát azokat is, akik egyébként nem szeretnek uszodába járni. Fürdőruha vagy farmer fölé pedig elsősorban az új KEN-pólókat ajánljuk.

Az egyetemi ifjúság a reform mellé állna

Szakági ifjúsági fórum

Egyetemünk tanácstermében gyűlt össze április 9-én a gazdasági felsőoktatási szakágazat hallgatóinak és fiatal oktató dolgozóinak 45 küldötte, hogy megvitassa a gazdasági felsőoktatás fejlesztéséről szóló széles körben közzétett vitaanyagot. A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem, a Janus Pannonius Tudományegyetem Közgazdasági Kara, a Külkereskedelmi Főiskola, a Pénzügyi és Számviteli Főiskola, valamint annak salgótarjáni és zalaegerszegi tagozata, a Kereskedelmi és Vendéglátóipari Főiskola és annak szolnoki tagozata képviselői előtt *Szilvásy György* levezető elnök ismertette a tanácskozás célját, ügyrendjét, majd bemutatta a határozatszerkesztő bizottságot, melyet *Tétényi Tamás* (MKKE) vezetésével a társintézmények 1-1 képviselője alkotott.

Csizmadia Ernő, egyetemünk rektora, a szakági korszerűsítési viták gesztora szóbeli kiegészítésében felhívta a figyelmet az anyag súlyponti kérdéseire. Így arra, hogy az úgynevezett kétlépcsős képzés ötlete, mely a szakági anyagban újra felbukkan, egyetemünkön merev ellenállásra talál. Viszont folynak a munkálatok a főiskoláról nappali egyetemre való egyéni átjárás megkönnyítésére. Az egyetemről a főiskolára való átjárás érdekében sem a kétlépcsős képzés a járható út, hiszen — úgymond — a tragacs gyerekek eltanácsolására más mód is kínálkozik. Elmondotta azt is, hogy az anyagban előirányzott óraszámcsökkentés nyomán felszabaduló idő lehetőséget adna a beszerzendő számítástechnikai, oktatástechnikai eszközök, videoberendezések használatára. Az így elveszett tanórákat az évenkénti tanítási hetek számának növelésével pótolnák. Mint mondotta, ha egyetemünk ezt a korszerűsítési tervet nem hajtja végre, a maga részéről „csalódni fog a Dimitrov térben".

Korreferátumunkat ismertetve *Földvári Katalin*, a PSZF KISZ-titkára elmondta, hogy a három éve elhúzódó viták az érdeklődő aktívagárda jó részének kedvét szegték, mégis, a jelen anyagot mi komolyan vesszük. Aláhúzta, hogy a felsőoktatás funkciója az értelmiségi szakemberré válás elősegítése. Az értelmiségre, ezen belül a gazdasági értelmiségre szakmai vezető, irányító szerep hárul társadalmunk modernizációja, a sokoldalú intenzív fejlődés kibontása terén. Az ehhez szükséges ismeretek, készségek, szakmai és politikai beállítottságok megszerzésének a főiskola és az egyetem egyik legfőbb terepe kell hogy legyen. Ma indokolt mindkét képzési szint fenntartása, indokolt viszont a főiskolai és egyetemi alapozótárgyak színvonalának és félév évszámának növelésével a főiskolai alapoktatást közelíteni az egyetemihez. A két intézménytípus közt nem a képzés színvonalában, hanem szélességében lehetne csak különbséget tenni. Az általános képzés erősítése és a folyamatos szakmai gyakorlat kialakítása megkívánja mindkét intézménytípus képzési idejének fél évvel történő növelését.

Felhívta a figyelmet, hogy az oktatási folyamatnak nem elhanyagolható tényezője a hallgató. Helyzete, szempontjai nem szerepelnek kielégítően egyik anyagban sem. Szükségesnek tartjuk, hogy a hallgató

felnőtt állampolgárhoz méltó helyzettel

birjon, jogilag és egzisztenciálisan is. Tehát szabadon vállalhasson munkát, kaphassa az alapvető szociálpolitikai kedvezményeket, kölcsönözhessen, hitelt vehessen fel. Ez utóbbi nem újabb vásárlóerő-kibocsátást jelentene, hanem a mai egyenlőtlen jövedelemelosztás némi korrigálását. E téren az előrelépéssel szervesen összefügg a pályakezdők anyagi, erkölcsi megbecsülésének növelése, az elhelyezkedésnél és bérezésnél a teljesítményelv érvényesülése, a lakáshoz jutás önerőből elérhetővé tétele. Ezt a közgazdasági felsőoktatásnak is képviselnie kell, mert a fiatal közgazdászok munkahelyi és szociális helyzete sem jobb, mint mondjuk a fiatal műszaki értelmiségé. A korreferátum egyebek közt javasolja még a hallgatói részvételi tevékenységek túlszabályozásának oldását, a diákköntevékenységek jobb ösztönzését, ezzel összefüggésben az óraszámok differenciált csökkentését. Kiemelt fontosságúnak tartjuk — az egyetemi autonómia és önállóság fejlesztésével együtt — a hallgatóknak alanyi jogon nagyobb lehetőséget biztosítani az őket érintő viszonyok, saját tevékenységük alakításában, irányításában. Ezzel összefüggésben a különböző hallgatói fórumok, így az ifjúsági parlamentek jogkörét, lehetőségeit bővíteni kell.

A hozzászólások során *Fekete Gyuláné* (PSZF) az egyetem és főiskola közelítési lehetőségeként említette a jórészt úgyis azonos jegyzetekből tanult alapozótárgyak tartalmi integrációját. Lehetőséget kért a főiskolai oktatók számára az egyetemeken folyó kutatómunkába való bekapcsolódásra. Érthetetlen hibának tartaná a PSZF rendszerszervező szakának megszüntetését, viszont szükségesnek tartaná a rendszerszervezés integrálását a többi szak tantervébe is. Javasolta, hogy mivel az intenzív levelező képzés kísérlete a PSZF-en eredményesnek bizonyult, ne siettessék mindenáron a levelező képzés leépítését. Felhívta a figyelmet a korszerűsítés folyamatában a minisztérium és az intézményvezető

felelősségének pontos körülhatárolására.

Fehérvári Éva (PSZF) egyebek közt azzal egészítette ki, hogy óraszámcsökkentés esetén könyvtáruk még kevésbé felelne meg az igényeknek, mint ahogy két kis méretű előadótermük ma sem felel meg. *Angyán Ágnes* (Külker. Főiskola) többek közt elmondta, hogy a főiskola áruforgalmi szakán az indokolt létszámbővítéshez az anyagi-tárgyi feltételek bővítése szükséges. A külker. főiskolásoknak az egyetem külgazd. szakán a soros képzés lehetősége csak akkor lenne fontos, ha a külgazd. szakon valóban számottevően eltérő, átfogóbb, elméletibb közgazdasági képzést nyújtanának. A külker. főiskolán önálló másoddiplomás képzést építettek ki és a posztgraduális képzés lehetőségét is igénylik. Ehhez és sok más törekvéshez a főiskola nagyobb önállóságot kér. A KVF küldötte is szükségesnek látta a főiskola bizonyos közeledését az egyetemhez. Továbbra is igénylik főiskolájukon a szaktanárképzés lehetőségét. Nálunk az oktatásba iktatott önálló szakmai gyakorlat megvalósult, tanszállodájuk segítségével, tapasztalataikat szívesen közzéteszik. A tanulmányi idő ezáltal három és fél évre nőtt. Ezt a többi főiskolai küldött is szeretné elérni.

Papp János (JPTE) hiányolta a koncepcióból a felvételi rendszer, az anyagi-tárgyi feltételek és a szakmai gyakorlat kérdéseinek felvetését. Náluk Pécsett egyébként már 3 évre emelték az alapképzés időtartamát. Helyzetük Pécsett nem megnyugtató, hiszen túlzottan függnek az anyaegyetemtől, de sok vonatkozásban az MKKE-től is. Így pl. indokolt lenne önálló közgazdasági továbbképző intézet felállítása Pécsett, hiszen a szakosodás náluk már jórészt posztgraduális képzésbe tolódik át. Emellett Pécsett szakember-, anyagi és épületgondjaik is vannak. A kar egész épületszárnya gyors felújításra szorul. Közben az MKKE átfogó rekonstrukciója folyik, a külker. főiskolának is új épületre lenne szüksége, a PSZF-nek előadótermei hiányoznak, a meglevő épületek pár éven belül felújításra szorulnak. Ha a közművelődést, a diákköntevékenységet fejleszteni akarjuk, akkor ehhez is tárgyi feltételek kellenek. A könyvtári helyzet sem kielégítő, továbbá a másolókapacitás, a nyelvtanulás technikai bázisa, a számítástechnika, oktatástechnika szintén fejlesztésre szorul. A legtöbb helyen szinte teljesen megoldatlan a diáksport, hiányoznak a sportlétesítmények. Tarthatatlanná válik a kollégiumi helyzet (Törökbálint, Vár stb.) — sorolták a figyelembe nem vett problémákat a küldöttek.

A Közgáz KISZ-álláspontját *Újlaki György* ismertette. Elmondta többek között, hogy a vitaanyag

kevéssé tükrözi a több éves viták eredményeit.

Néhány kérdésben viszont előremutató célokat vet fel. Ilyen az általános képzés növelése, az ágazati szakképzés oldása, az új szakstruktúrára tett, meggyőzően indokolt javaslat. Sajnos, pont ezekben a kérdésekben az anyag indokolatlanul nyomban vissza is lép. Alig foglalkozik a gazdasági felsőoktatás és környezetének kapcsolatával. Így azzal, hogy mit vár el és mit várhat el ma és a közeljövőben a felsőoktatás a közoktatástól. Ilyenek a gazdasági-finanszírozási kérdések is. Természetesen támogatunk minden olyan törekvést, amely nagyobb költségvetési hozzájárulás kiharcolására irányul (bár ezek a törekvések az anyagban alig érzékelhetőek), de úgy érezzük, szükséges lenne megkeresni mind az új finanszírozási forrásokat, elsősorban a vállalati szférában, mind az új finanszírozási módszereket. Ilyen kérdés a társintézményekkel való kapcsolat is, melynek kapcsán a javaslat csak a gazdasági főiskolákat és a pécsi kart említi, azt is szőrmentén.

Branyiczki Imre, a felsőoktatási és egyetemi bürokrácia sajátosságait elemezte. *B. Kiss Tamás* elmondta, hogy a minisztérium részben a gödöllői parlament hatására átdolgozott javaslata rövid távú cselekvési programként már elfogadható, ez azonban nem mondható el a szakági koncepcióról. Oktatási reformra a társadalmi, gazdasági reformfolyamat részeként rövid időn belül szükség van, ugyanakkor nem szabad elodázni a rövid távú teendőket sem. A csökkenő közgazdászszükségletet cáfolja szerinte, hogy a vezetői székekben általában mérnökök ülnek. A továbbiakban a hallgatói létszám, a felvételi rendszer és a társadalmi esélyegyenlőség összefüggéseit taglalta. *Martin Hajdú György* a közoktatással és a felvételivel kapcsolatos elvárások, elgondolások kimunkálására hívta fel a figyelmet. *Horváth László* szerint a javaslat több kérdésben olyan részletekbe megy bele, amely sérti az intézményi autonómiát.

Vig István felszólalásában, melyet a fórum állásfoglalása részévé tett, megállapítja, hogy a javaslat szerint a felsőfokú gazdasági képzés korszerűsítésének alapja a jelenlegi képzési és szervezeti rendszer fenntartása. Ez a kiindulási pont nem a hallgatók és a szélesebb közgazdásztársadalom értékválasztása, hanem a minisztériumi és intézményi hivatali szervezet érdekeit, értékrendszerét jeleníti meg. Megmutatkozik ez például abban, hogy az MKKE-n a szakok, az egy év utáni szakosodás, a karok jelenlegi rendszerét és funkcióját változatlanul hagyja, pedig az ezzel járó hatalom birtokában az egyetem középszintje képes meggátolni szinte minden érdemi akaratot, mely pozícióját megkérdőjelezné. Az egyetem és főiskola viszonyát érintve korábban már elvetett hibás funkciómegosztást javasol. A személyi feltételekkel kapcsolatban semmilyen mechanizmusbeli, érdekeltségbeli változtatásra nem tesz javaslatot. Mindezt a koncepció meg is ideologizálja: figyelembe kell venni a reformfolyamatok korlátait; a mai, csupán a költségvetésből finanszírozott anyagi és tárgyi feltételeket; a mai, túlcentralizált irányításból és monopolhelyzetekből adódó szervezési, szervezhetőségi korlátokat; a mai érdekeltségi rendszerből fakadó személyi feltételeket és általában a „kockázat minimalizálásának" szempontját. Nem számol viszont a javaslat azzal, hogy az egyetemi ifjúság, a szélesebb nyilvánosság a reform mellé állna; nem számol azzal, hogy a lassan reformálódó gazdaság és a konzervatív oktatási rend közötti olló tágulása maradandó feszültségeket szül; és nem számol azzal, hogy a társadalmi-gazdasági modernizáció, a világgazdasági kényszer, a szocialista gazdaság szerkezetéből adódó kényszerhelyzetek fokozzák

az emberi tőke iránti igényt.

Ez utóbbi tények jóval keményebbek, mint az anyagi, szervezeti, személyi feltételek korlátai. Nem jutunk sehová — mondta Vig István —, ha csupán a saját emberi, szervezeti korlátainkat konstatáljuk, mint ahogy az anyag teszi. Új csak ott és akkor születhet, ahol szembe mernek nézni saját emberi és intézményi korlátaikkal és akár radikális úton is, de feloldják azokat! Véleményünk szerint a javaslat nem ezt célozza, benne a hivatali szervezet önérdekei nyilvánulnak meg, nem pedig az egyetemi, főiskolai ifjúság kívánalmai, se nem a jövő iránti felelős döntés.

Az ifjúsági fórum ezt az általános értékelést, valamint a hozzászólók konkrét felvetéseit az ötórás ülés végén, Tétényi Tamás összefoglalása alapján egyhangúlag elfogadta.

Csizmadia Ernő rektor biztosított minket, hogy a felvetések 99 százalékával egyetért, és a további munkában érvényesíti azokat.

— s

„Az egyének személyes problémái megsokszorozódtak"

VITA

Paradoxonnal találja magát szemben az, aki manapság a KISZ-szerepét, feladatait vizsgálja: KISZ-bizottságunknak eredményei eléréséhez komoly tömegeket kell felsorakoztatnia, de ahhoz, hogy tömegek álljanak mellé, fel kellene mutatni érdemi eredményeket is. A látszólagos 22-es csapdájából van kiút. Megvalósításához a március 29-én megválasztott új vezető testület kellő morális erőt meríthet eddigi elődei munkájából, és ha mozgósítani tudja hallgatótársainak jelentős részét, a jövőben érdemi előrelépések is elképzelhetők.

Miután passzív kollégáinkat sem hideg zuhannyal, sem két csattanós pofonnal kizárólag társadalmi csapdákkal okolt mély apátiájukból nem áll módunkban felrázni, a cselekvés hathatósabb eszközeihez kell fordulnunk. Annál is inkább, mert nem kétséges, hogy az egyetemeknek kiváltságos szerepet kell kapniuk a szocialista építés feladataiban. Nemcsak az akciókra rendelkezésre álló fiatalok sokasága miatt, hanem azért is, mert az itt tanulók rövid időn belül a társadalom felelős gazdasági, kulturális vezetőivé válnak. Világos, hogy ehhez megalapozott világnézeti támaszra van szükségük, de nem értek egyet azzal, hogy ennek hiánya kizárólag az ideológiai tárgyak oktatásának róható fel. Növelni kell persze ennek a hatékonyságát is, de észre kell vennünk, hogy társadalmunk értékrendszerének formálódása, a család szerepének ideiglenes megingása miatt az egyének személyes problémái megsokszorozódtak. Bizonytalanságban, feloldatlan feszültségek között és válasz nélkül sodródik az emberek egy része, akik megfelelő társadalmi intézmény híján — lelkiismeretükkel részben meghasonulva — különböző felekezetek híveivé válnak, vagy rosszabb esetben: befelé fordulva, a közösségektől elszigetelve önmagukat, keresik saját kizárólagos boldogulásukat. Többet kell tehát törődni az egyes emberekkel, akik mielőtt politizálnának mellesleg dolgoznak, konfiktusaik vannak, lelki életet élnek, összevesznek és kibékülnek, állandó harcban állnak lelkiismeretükkel, fáradtak és kielégületlenek, alvóvárosoktól idegenek, ha egyátalán van saját vackuk, ahová elvonulhatnak sebeiket nyalogatni. Helyüket tétován kereső hallgatói pártcsoportok ebben is épp olyan kiemelkedő szerepet vállalhatnának, mint viták szervezésében. Ezekre ugyanis nemcsak a magukat objektivitással általó csoportok alkalmasak. Elméleti felkészültséggel és az emberi gondokra érzékenyen lehet az önjelölt vagy kikiáltott ellenzéki gondolatokkal érdemi vitát folytatni: vállalva az elkötelezettség — sokak szemében pejoratív kicsengésű — terhét. Azokkal a naiv radikális nézetekkel sem értek egyet, amelyek adminisztratív felülvizsgálással kívánják elérni, hogy szervezetünk tagsága aktívvá váljék. Akarják mindezt akkor, amikor az új formai keretek egy megújulás lehetőségét hordozzák magukban.

KISZ-bizottságunk feladata, hogy „belpolitikájában" a szervezettség növelésére, a felsőoktatási reform kivitelezésére, a tevékenységi centrumok működésének biztosítására, a tájékoztatás színvonalának folyamatos növelésére, a diák érdekvédelemre és kulturált szórakoztatásra, a közművelődésre, a tudományos diáktevékenységek számának növelésére, a fiatal oktatók szakmai és érdekképviseletére, általában az értelmiségivé válás elősegítésére összpontosítson, sok más szervező munka mellett. Sokat vitatkoztunk a kül- és a belpolitika" arányán, azaz azon, hogy mennyire csak a saját házunk táján söpörjünk, s mennyire foglalkozzunk a társadalom globális problémáival. Egy ilyen országos hatáskörű intézmény KISZ-eseinek társadalmi súlyuk tudatában igenis szerepet kell vállalni a társadalmi szintű problémák feltárásában és megválaszolásában is — különösen akkor, ha ez egy sor — látszólag belső — problémájukra is választ ad.

Merényi Miklós

A KISZ-bizottság új titkára:

Ferencz Gábor

Szőke, szakállas fiatalember. Március 29-e óta az egyetem KISZ-bizottságának titkára. Neve: Ferencz Gábor. Ez évben fejezte be tanulmányait a tervgazdasági szakon. Az előző KISZ-bizottság érdekvédelmi felelőse, az új hallgatói képviseleti rendszer kidolgozója és szószólója.

A KISZ-bizottságon — mint mindig — hatalmas a nyüzsgés. Nem akart túl sok időt szakítani erre a beszélgetésre. Hiszen a munkáját kellett abbahagynia, amelyet igazából csak most kóstolgat. Szeme az interjú alatt is nyugtalanul járt ide-oda, figyelve, mi történik; időnként önmagát is félbeszakítja, hogy hozzászóljon valamihez; néha feléje nyújtanak papírokat, hogy nézze át; esetleg a telefon cseng.

— Mondd, milyen vezetőnek tartod magad?

— Az az igazság, hogy ezt ez idáig még nem volt alkalmam igazán kipróbálni. Természetesen azért — ha csak annyira is, mint minden más ember —, ismerem önmagam, saját képességeimet, tulajdonságaimat. Valószínűleg előny lehet ezen a pályán, hogy sokat el tudok viselni, „vastag a bőr a képemen". Azt hiszem, hogy ez sokat jelent, képessé tehet arra, hogy hosszabb távon keresztülvigyem az elképzeléseimet, bár sajnos nem vagyok elég következetes a számonkérésben. Kereken kimondva: nem szeretek leszidni, büntetni senkit sem. Persze, ki szeret? Ezen mindenképpen változtatnom kell. Egy vezetőnek szükséges tulajdonsága a kellő szigorúság.

— Érzésed szerint miért éppen rád esett a választás, miért te lettél a KISZ-bizottság új titkára?

— Ezt a dolgot két részre kell bontani. Az első fele az egyszerű. Megvan ennek a folyamatnak a hivatalos menete. A jelölő bizottság választása rám esett, én voltam az egyetlen jelölt. A küldöttgyűlésen pedig megválasztottak. Úgy gondolom, hogy akik ismertek, azok nyilván saját véleményükre támaszkodva találták megalapozottnak a jelölő bizottság ajánlását, és ezért kaptam meg szavazatukat; akikkel pedig személyesen még nem találkoztam — nos, őket vagy barátaik, vagy maga a jelölő bizottság állásfoglalása befolyásolta ebben a kérdésben.

A dolog másik fele, hogy a jelölő bizottság miért választott éppen engem. Ehhez hozzátartozik az, hogy már két KISZ-bizottsági periódust csináltam végig anélkül, hogy ezt a pályát választottam volna véglegesen. Közgazdász akartam lenni. Idén merült fel csak bennem, hogy mégis folytatni kellene a politikai munkát. Kerestem ennek a módját, és ez a keresés szerencsésen összetalálkozott a KISZ-bizottság dilemmájával, azzal, hogy Szilvásy György távozásával megürült a titkári poszt.

— Voltak-e megválasztásodnak hatalmi okai? Gondolok itt arra, hogy megválasztásod a KISZ-bizottságon belül melyik frakció vagy csoportosulás győzelme? Egyáltalán léteznek-e ilyenek?

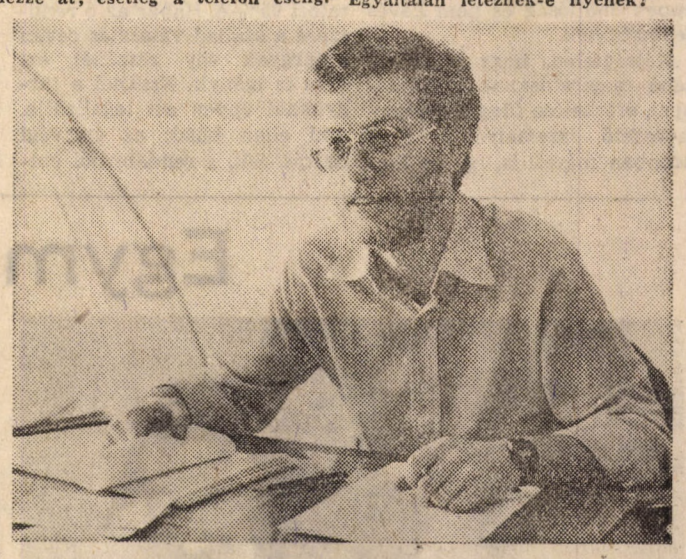

— Most természetesen a jelenlegit megelőző KISZ-bizottságról van szó. Én úgy érzem, hogy nem beszélhetünk semmiképpen sem „frakciókról". Persze, nem érthettünk mindenben egyet, de a nézetkülönbségek véleményem szerint mindössze árnyalatnyiak lehettek. Annyira ismertük már egymást, hogy a sok vitában már mindenki álláspontja kiszámítható volt.

Általában véleményeimben tartózkodtam a szélsőségektől. A középút választása, de emellett saját véleményem

Bródy András nyitó előadása a TDK-konferencián

(Folytatás az 1. oldalról)

sabb reformkérdések megtárgyalásától eltekintve, mikor azok véglegesen lekerülnek a napirendről, akkor az almaláda ügyétől mindenfajta kisebb kérdések föl fognak menni a főhatóságok szintjéig. (Elég itt, ha a közelmúltban bekövetkezett példára, a kenyérellátásra gondolunk.)

Másrészt — folytatta előadását Bródy András —, ha megnézzük, hogy volt-e nekünk valamikor explicit gazdaságpolitikánk, akkor azt kell mondani — Berend T. Iván vizsgálataira támaszkodva —, hogy volt. Volt a Rákosi-korszakban egy nagyon határozott gazdaságpolitika, csak két baja volt. Egyrészt a tényleges elosztás nem egyezett meg a kimondott célkitűzésekkel. Másrészt rossz volt. Mik voltak ezek a hibák Berend T. Iván szerint?

1. Irreális sietség a szocialista termelési viszonyok kialakításában.

2. Az iparosítás elméletének és az iparfejlesztés irányításának hibái.

3. A mezőgazdaság és az életszínvonal fejlesztésének elhanyagolása.

Ezzel a véleménnyel vitázott könyvrecenziójában a Közgazdasági Szemle 1966-os számában Friss István, a Közgazdasági Intézet igazgatója, a párt KB gazdaságpolitikai osztályának volt vezetője, aki a fölszabadulás utáni időben vezette az állampolitikainak nevezett osztályt a pártközpontban, tehát a legautentikusabb abban, hogy ebben az időszakban milyen gazdaságpolitika volt. Ő többek között a következőt írta: Berend azonban nem gondol arra, hogy „a háború veszélyével akkor számolni kellett, és ha számolni kellett, akkor ennek kellett alárendelni a gazdasági szempontokat". „Magyarországnak fel kellett készülnie az imperialista háborús támadásra, az MDP vezetői igyekeztek ennek a követelménynek mindenképp eleget tenni, a honvédelmi erők gyors növelésével, a nehézipar és ezen belül a vaskohászat minden más iparágat és a mezőgazdaságot is háttérbe szorító fejlesztésével."

Friss István tehát kimondta, hogy hadigazdálkodást kellett csinálni, a gazdaságot háborús szempontoknak kellett alárendelni. A vita tulajdonképpen a körül folyt, hogy mikor volt a kezdet, a „fordulat éve" 48—50 között-e vagy 51—52-ben?

Azt kell mondani, hogy ez a fordulat sokkal korábban, lényegében 1938-ban történik meg a „győri programmal", amikor Darányi bejelenti, hogy 1 milliárd pengőt, tehát a nemzeti jövedelem 60%-át fogják fegyverkezésre fordítani. Erre vonatkozólag egy kevésbé ismert szerző munkájából idézett Bródy András: Alexander Hechstein: Nemzeti jövedelem és tőkeképződés Magyarországon 1900—1950-ig című tanulmányából. A szerző itt kifejti, hogy a beruházások szétosztása a háború utáni rendszerben és különösen a hároméves terv 1947-ben történő meghirdetésével logikusan folytatja azokta a tendenciákat, amelyek világosan látszottak a késő 30-as években. Tényszerűen a beruházások elosztása a különböző gazdasági szektorokban majdnem azonos volt 1938-ban, 39-ben, 40-ben, és az 1947—48-as években. Van azonban mégis két jellemző kivétel: mégpedig a felszabadulás után „keményebben csökkent a lakásépítésre fordított tőke szintje és aránya, és ezt a kormányzás költségeinek megfelelő emelkedése kíséri. Mivel a 30-as évek felétől és még inkább a II. világháborúban a beruházási politika mindent elsöprő súlypontja a feldolgozóipar, különösen a nehézipar, 47—48-ban az ipari beruházások legalább 77%-a a fémfeldolgozó, gép- és elektromos és nagyipar felé irányul, míg alig 15%-a szolgálta a fogyasztási cikkeket előállító iparokat, az utóbbiak valószínűleg nem voltak képesek a háborús károk által szükségessé tett javítás és felújítás elvégzésére". Ma már tudjuk — mondta Bródy András —, hogy nem valószínűleg, hanem egészen biztosan nem voltak képesek. Azt kell mondani tehát, hogy az 50-es évekbeli gazdálkodás nem 1947—48-ban, vagy 48—50-ben indult meg, hanem régebbi keletkezésű.

Arra a kérdésre, hogy ezt a korszakot miért nem nevezik expliciten hadigazdálkodásnak, magyarázatnak kínálkozik, hogy a hadicikkeket gyártó kapacitások konvertálhatóak békecikkekre, és így a határok könnyen elmosódnak és elmoshatók. Ezért nehéz megmondani, hogy mennyit fordítottak akkor — és mennyit ma — béke (civil) és hadi célokra a beruházási keretekből. A gépipari gyártás az lehet béke célzatú és könnyen átváltható háborús célra, de még olyan beruházásoknál is, mint a metró, tudni lehet, hogy a régi vonal ilyen mélyen van a föld alatt, abban a katonai szempontok dominálnak.

A beruházások elosztása 1956 után sem mutatott törést, ekkor az 56 előtti tendenciákhoz képest a régi tendenciák érvényesülnek, ha talán nem is olyan élességgel, de lényegében változatlanul. Kiváltva azt a politikai pressziót, hogy ideje volna már az infrastruktúrájú beruházásokat pótolni, a lakásépítésre, úthálózatra stb. többet szentelni. Nagyon fontos az, hogy egy mechanizmusreformtól a lakás vagy a telefon vagy automobilizmus kérdésének megoldását várni nem lehet. Erre azt lehet mondani, hogy ez nem fog így megoldódni, mivel ez nem mechanizmusprobléma, hanem gazdaságpolitikai probléma.

Az intézeti kutatások mutatják — különösen Major Iván és Ungvárszki Ágnes munkái —, hogy ez a bizonyos nehéziparosítás, újból és újból visszajön, három ilyen komolyabb ciklusban, amelyekben előtérbe kerül az autarchia szükségessége — ami jellegzetesen hadigazdálkodással kapcsolatos megoldás. Ilyenkor általában fel is merül az indokolásnál, hogy a feszült nemzetközi helyzetre való tekintettel fokozni kell a nehézipar fejlesztését. Ez történt 1948—53; 1958—64; 1973—79 között. A következő évekre előrejelezhető egy ilyen ciklus indulása.

Ezek után magáról a hadigazdálkodásról beszélt az előadó, arról, hogy voltaképpen milyen jellemzői vannak e gazdaságszervezési formának. Itt két dolgot bocsátott előre: 1. A hadigazdálkodás nem feltétlenül egy háborúban történő gazdálkodás.

Például Németország 1916 után és a II. világháborúban „csak" 1942-től folytatott hadigazdálkodást.

2. A hadigazdálkodás tulajdonképpen független attól, hogy mennyit költenek honvédelmi célokra, sokat-e vagy keveset.

A tulajdonképpeni modern hadigazdálkodás megszületése 1916-ra tehető, amikor Németországban a harmadik főparancsnokság megalakul Hindenburg és Ludendorf vezetésével. Ekkor megpróbálták az összes lehetséges erőforrást mobilizálni, termelési terveket állítottak össze, kijelölték a tervcélokat, hogy a robbanóanyag-termelés kétszeres, az ágyú kétszeres, a gépfegyverek háromszoros termelése szükséges. Ez megfelelt a fegyvergyártó ipar igényeinek, amelyik idáig azzal vádolta az adminisztrációt, hogy árpolitikát szorgalmaz termelési politika helyett. Tehát a háborús gazdálkodás tulajdonképpen a termelési politikát, a maximális termelést, a mennyiségi célkitűzéseket állítja előtérbe. „Csak az összes erőforrás teljes kihasználásával arathatunk győzelmet!" — írja Hindenburg.

A bevezetett szabályok közé tartozott a munkakényszer 15—60 év között, a szabad mozgás korlátozása, a nők munkába állításának kívánalma. Bezárták a kisüzemeket, mégpedig azért, mert ott rosszul hasznosították a munkaerőt, a munkásokat pedig a frontra és a nagy hadiüzemekbe irányították. E merev szabályok kimondása mellett természetesen nem a termelés minőségi oldala, hanem a fegyelem volt a fontos. Az, hogy a tervek nem előrejelzések, hanem tervutasítások, tervparancsok, attól úgy gondolta a német vezérkar, hogy így megsokszorozhatja a háborús erőfeszítéseket.

Az eredmény katasztrofális volt. Összeomlott a szállítási rendszer, szénhiány keletkezett, először csak a szállítás, majd maguk a banyák miatt, mivel mozgósították a munkásokat. Nyersanyaghiány, aminek következtében mindent beolvasztottak, a harangokat és városháztetőket stb. Tehát egy olyan kép alakult ki, amelyiket mi tulajdonképpen későbbről, az első ötéves terv idejéből ismerünk. Mikor maguk a kimondott prioritások gátolták magának a tervnek a végrehajtását, mert irreálisak, mert egymással ütköznek. A hadigazdálkodás jellegzetes következményeihez tartozik még az ökonómiai folyamatok, tényleges összefüggések figyelmen kívül hagyása, a mennyiségi szemlélet kialakulása, amelynek nyomán szűkek lesznek az erőforrások; a vállalatok, gyárak rendszeresen túligényelnek és alulterveznek stb.

Ezek után az előadó a hadigazdálkodás érvényesülésének politikai korlátairól, különböző fajtáiról ejtett szót, majd kijelentette, hogy Kornai János felfogásától eltérően szerinte van az egyensúlynak egyfajta objektív tartalma. Nem tarthatunk egyensúlynak valamit csak azért, mert 10—20—30 éven keresztül hozzászoktunk, elfogadtuk, hogy az újratermelés ilyen legyen. Az egyensúly az, ami módot ad arra, hogy benne mindent reprodukáljanak, az infrastruktúrát, a lakásépítést stb. is beleértve.

Bródy András előadása befejezéseként a következőket mondta: „más dolog a hibákat meglátni, más megbírálni, ismét más a hibákat újból el nem követni, és más a hibákat úgy kijavítani, hogy azok többé ne legyenek érezhetők. Azt hiszem, ezek a hibák nincsenek kijavítva, és bizonyos mértékben — ebben a véleked ésem talán eltér a közvéleményétől — be sincsenek ismerve".

T. I. J.

Pluszok és mínuszok: EFIN

Az árral küszködő hat egyetemi-főiskolai kormányos nyolcas sorrendjét egy orvul érkező kamionszállító hajó hulláma zavarta szerte-széjjel. A vezető TF-es nyolcas elsüllyedt, az őket beérő rendőrmotoros elsőként — nevetve — a személyi igazolványokat kérte. Még nyakig a vízben voltak. Így aztán távolról sem volt felhőtlen az öröm, amikor a bámészkodók tapsa közepette a BME, az Ybl és a Közgáz hajója dobogósként a célba ért.

Az egyetemi-főiskolai réteg „alulról jövő" kezdeményezései a korábbi EFIN-eken többnyire egymásra leltek. A felsőoktatási reform vértező küzdelmei, a réteglap követelése, de még az ösztöndíjviták is a réteg egy szélesebb aktívagárdájának egymásrautaltságát, együttműködését hozták magukkal. Az utóbbi hónapok e tereken elszenvedett korszakalkotó csalódásai a közös célokra alapozott rétegtudat-kezdeményeket süllyesztették elsősorban el. A hullámvölgyben kapaszkodva nehéz lett volna győztesen célba érni.

Az idei EFIN-t némileg erőltetetten, jórészt „felülről" szervezték nekünk. A jó szándékok most kitértek egymás elől.

Mindez távolról sem jelenti azt, hogy nem voltak hullámfodrozó jó oldalai. Két jelentős probléma feldolgozása végett, két küszöbön álló jelentős döntés előkészítése érdekében is a két súlyponti téma a gazdaságirányítási reform és a fiatalok helyzete, társadalmi azonosságtudata volt. Mindezek fontos kiegészítéseként pedig a társadalmi nyilvánosság problémakörét próbáltuk még körbejárni.

Az előadókra nem is lehet panasz. *Szakács Sándor* kendőzetlenül tárta fel nekünk az 53-as gazdasági reformesély belpolitikai és nemzetközi összetevőit, elémezte — a napvilágra máig sem került — 53. júniusi KV-határozat lényegét. *Bognár József* akadémikus lendületes előadásban, nagyvonalú világtörténeti perspektívába ágyazta a 68-as reformot és mélyreszántóan számba vette beteljesületlenségének összetevőit. *Balassa Ákos* részletekbe menő precizitással boncolgatta a 2 nappal később sorsdöntő KB-ülésre kerülő gazdasági reformcsomagterv lényegi elemeit.

Faluvégi Lajos miniszterelnök-helyettes pedig 13 írott kérdésünkre — pénteken, 13-án — becsületesen, tételesen válaszolva, ingujjra vetkőzve, önálló arcéllel állt ki elénk. Elmondta, hogy a gazdaságirányítási rendszer általunk már többé-kevésbé ismert továbbfejlesztésének egyik alapelve az érdekcsoportok, gazdasági rétegek közötti konszenzus kialakítása — ez bizonyos mértékig „új elem". De lényeges kérdés a gazdaságpolitika prioritásainak alakulása is — ígérete szerint egyetlen ponton, az oktatásügy nemzeti jövedelemből való részesedése növelésével módosul majd az egyes szférák közötti arány. A társadalom alapproblémája ma, mondta, hogy nincs igazán kidolgozott perspektívánk. Azonban a viszonylagos szakmai nyilvánossággal kimunkált reformterv és ötéves terv mellett 2000-ig szóló programunk és szociálpolitikai koncepciónk is idén vitára kerül. A kérdések, sajnos, a gazdasági reformdöntések előestéjén szinte egytől egyig a Gabčikovo—Nagymarosi Vízlépcsőrendszer építésének égetően izgalmas kérdésére korlátozódtak.

A másik sorozatból csupán a *Papp Zsolttal* való, meghitt beszélgetésre jutottam el. Meghitt volt nemcsak azért, mert 30-40-en ha voltunk, hanem azért is, mert a magnót kikapcsolva valóban társadalmunk alapkérdéseiről cserélt ünk eszmét. Úgy látja Papp Zsolt, hogy a 76—78 körül kezdődött nosztalgiahullám, fáradtság és individualizáltság védőszárnya alatt új szellemi energiák akkumulálódnak, jelentős paradigmák születnek és társadalmi mozgalmak gyűjtenek erőt a kibontakozáshoz.

Az ehhez szükséges szélesedő társadalmi nyilvánosság perspektíváiról őszinte véleményeket ismertünk meg — vagy konfrontáltunk velük — *Hajdú János, Vincze Mátyás* és *Berecz János* beszélgetésein.

Sikert aratott még az egyetemi színpadok bemutatója, némely filmcsemege, néhány intézmény bemutatkozó kiállítása, a sportversenyek — de az egész EFIN nem aratott sikert.

A Műegyetem hatalmas falai közt hangulattalanul lézengtünk csupán. A réteg nem kereste fel idén rétegfesztiválját. Vendégeinknek esetenként úgy tűnhetett, hogy százszor deklarált követeléseink mögött nincs is ott a réteg.

Nagyon kevés tagja számára értelmes egység, úgy látszik, a réteg. S ezek személyes vonzereje fennakadt a felcsapó hullámokon. Így nem csoda, hogy számtalan intézmény, kollégium ezen a hétvégén saját életét élte. Egy hétvégét egymásnak szentelni: ehhez alulról is jövő, valódi mozgások kellenek. Minden szervezési baklövés ellenére, mindet százszor kiküszöbölve: az öntevékenység ösztönzése, egymásra találása, szövetkezése segíthet csupán. Érdemes, úgy hiszem, mert egy-egy kollégium vagy egyetem magában maradva nem sokat tud változtatni szorító viszonyain.

Amikor *Váradi Jánosék* az első egyetemközi EFIN-regattát megrendezték, s mikor az idei másodikat, látták, hogy pár év múlva elmaradhatatlan szép hagyomány válhat az egyetemi nyolcasok versenyéből. Talán még a dög nagy kamionszállítók is kitérnek előle. Remélem, hogy így lesz. S azt is remélem, hogy a Közgáz továbbra is dobogós helyen fut be a célba.

B. Kiss Tamás

képviselete egyszerre jellemezte működésemet. Azt hiszem, hogy ez is vezette Szilvásy Gyurit és a jelölő bizottságot abban, hogy engem válasszanak.

— Tehát folytatod a Szilvásy György által fémjelzett irányvonalat?

— Így is lehet mondani. De ez kevés. Szükség van megfelelő és magas színvonalú csapatmunkára.

— Biztos a pozíciód? Elegendő tekintéllyel rendelkezel az új, frissen megválasztott KISZ-bizottságban?

— Nem hiszem, hogy az új KISZ-bizottságban valamiféle tekintéllyel való fellépésre szükség lenne, de ha mégis, úgy elég biztosnak érzem magam ehhez.

— Az előző KISZ-bizottságban érdekvédelmi felelős voltál. Részt vettél a HKR kidolgozásában. Titkárként is megkülönböztetett figyelmet fogsz erre fordítani?

— Feltétlenül. Gyakorlatilag én a HKR kidolgozásakor, ennek révén kerültem bele az egyetem politikai közéletébe. Ezért voltam egyetemi tanácstag is, ami rettenetesen sokat jelent ennek az egész mechanizmusnak a megértésében. Érdekesség, hogy Szilvásy Gyuri is valamikor érdekvédelmis volt. Lehet ennek valamilyen jelentősége.

Mindenképpen sokat fogok segíteni Martin Hajdú Gyurinak, az utódomnak ezen a poszton — különösen az első időkben. Persze előbb-utóbb a maga lábára kell állnia neki is.

— Mi a véleményed arról, hogy a KISZ-bizottság és a tagság elszakadt egymástól?

— Van benne igazság. Persze ezt nem szabad statikusan szemlélni. Az a helyzet, hogy a nagyobb fórumokon, ahol ez újra és újra elhangzik, általában túl hangsúlyos az elsőévesek véleménye, holott ők még nem vesznek részt egyetemi ügyekben komolyabban. Nem látják az elmúlt évek fejlődését sem. Nem látják, hogy a KISZ-bizottság azzal érte el sikereit, hogy oda koncentrálta erőit, ahol eredményeket érhetett el. Melyek ezek a területek?

Jelenleg az oktatáskorszerűsítés, a hallgatói képviseleti rendszer és a szociális ügyekben való előrelépés. Már kialakult egy olyan helyzet, hogy a KISZ-bizottság véleményét semmilyen kérdésben nem lehet elhanyagolni. Sem az egyetemen belüli, sem ezen kívüli fórumokon.

Visszakanyarodva az előző gondolatmenethez, az elsősök eddigi élményeik alapján másképpen képzelik el a KISZ-életet a Közgázon. Ezekhez a várakozásokhoz képest, valószínűleg elhanyagoltuk a napi szervezeti ügyeket. A KISZ-bizottság elsős tagjainak beilleszkedését úgy szeretném segíteni, hogy az elsősöknek a KISZ-bizottságban konkrét, megfogható feladatokat adunk. Ha ezeket jól meg tudják oldani, ezen keresztül könnyebben beleszólhatnak a KISZ-bizottság ügyeibe. Mindenképpen igyekszünk elkerülni az „őrsi nótafa"-szerű tisztségeket.

— Új korszak kezdődik veled. Mi a legfontosabb feladat a közeljövőben és milyen hosszabb távú elképzelése van a KISZ-bizottságnak?

— Nem értek egyet az ilyen éles elhatárolással. A KISZ-bizottság a folyamatosság és nem a megújulás jegyében dolgozik. Ami változik, az az objektív helyzet. A megelőző periódusokban sok minden történt, azokat az elképzeléseket kell továbbvinni, egyúttal megtalálni a területeket, ahol lehetőség van még előrelépésre. Persze még csak a kiforrás, összeszokás állapotában vagyunk, így nehéz képet adni a működésünkről.

Soronkövetkező, legfontosabb feladatunk a KISZ és a hallgatói pártcsoportok szorosabb együttműködése lehetőségeinek vizsgálata. Az oktatási reformmal kapcsolatban az egyetemi megújulásra kell koncentrálni. Nagyon fontos lenne még inkább bekapcsolódni az országos közgazdasági szakmai életbe, hiszen az MKKE mégiscsak a hazai közgazdászképzés alappillére. Erre biztosíték a rengeteg fiatal oktató és a szakmai kérdések iránt érdeklődő hallgatók nagy száma.

— Végezetül engedj meg egy személyes jellegű kérdést. Végső állomásnak tekinted-e megbízatásodat, végleg politikai pályára lépsz vagy szakmai terveid is vannak?

— Amikor először szóba került, hogy én legyek az új titkár, sok mindent végig kellett gondolnom. Problémáim közül ez volt a legsúlyosabb. Úgy gondoltam, hogyha el is vállalom, azután még bármi előfordulhat. Lehet, hogy nem vagyok alkalmas ilyen jellegű pályára, esetleg nincsen hozzá kedvem, vagy nincs lehetőségem a folytatásra.

Végül is az egyetemen megszereztem egy papírt, amely valamire képesít. Szeretném, ha jutna időm arra is, hogy szakmailag fejlődjek. Jelenleg a terhelés még kétszeres: egyrészt a szokásos tavaszi programzsúfoltság miatt, másrészt azért, mert ez a csapat még nem szokott össze és még nekem is sok mindenbe bele kell dolgoznom magam.

Egy-két hónap múlva szeretnék ismét elmélyedni a szakmámba, még akkor is, ha így elmulasztom a kedd esti tévésorozatot. Nagyan fontosnak tartom, hogy a szakmai hátterem megmaradjon.

Náray Vilmos

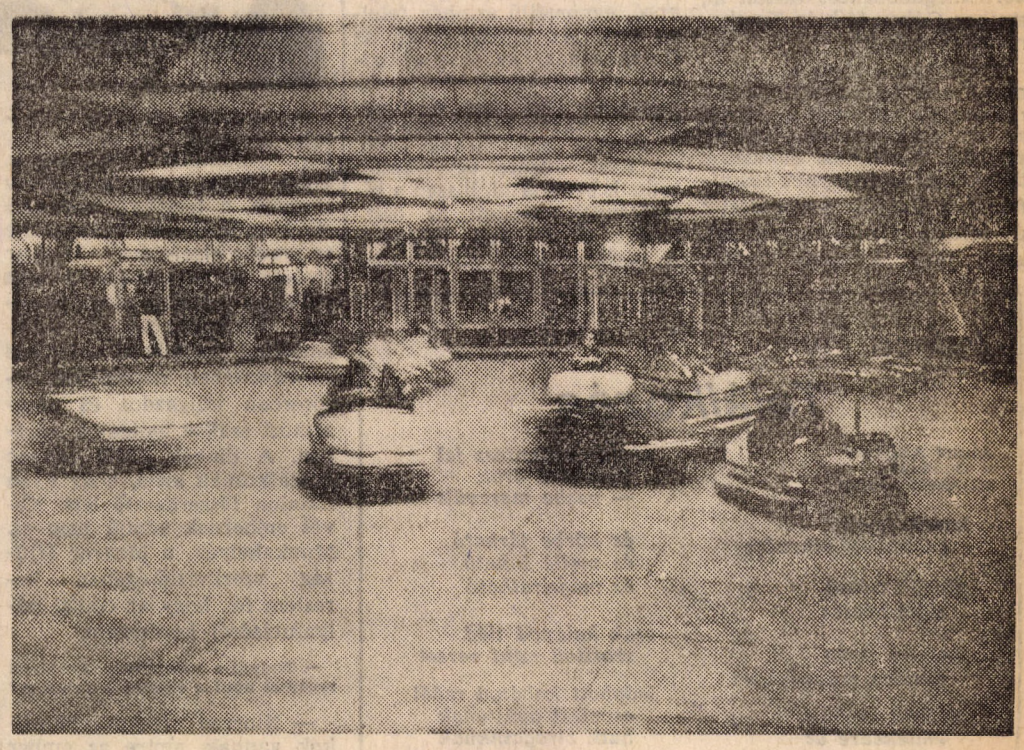

Konfliktuskezelés

Fotó: Bandl Tamás

„Vízfejű" ország

Először *Gregor Józseftől*, a híres operaénekestől hallottam ezt a találó kifejezést. Ami igaz, az igaz, a kulturális élet terén egy központúak lettünk. Ennek a jelenségnek mélyre nyúlnak vissza a gyökerei. Közismert tény, hogy a Kiegyezés után Budapestet Bécs ellenpólusává akarták fejleszteni és ez kötött le minden erőforrást. A felszabadulás óta azonban a kultúra területén is érvényesül egyfajta decentralizációs politika. Nézzük meg, milyen speciális problémákkal küzdött, és küzd egy úgymond élénk kulturális és szellemi élettel rendelkező város, Szeged színháza! Választásom önkényes volt, de a példa tipikus, mert a szegedi gondok rokonságot mutatnak más vidéki városokéval.

Első beszélgetőpartnerem *Pál Tamás* volt, aki jelenleg a Magyar Állami Operaház karmestere és pár éve a Szegedi Nemzeti Színház igazgatója volt.

Rövid történelmi áttekintéssel kezdte: 1956 után a kultúrpolitikai célok megvalósítását nem akadályozták különböző gazdasági nehézségek, a gazdaságosság nem volt túlságosan érdekes. A szűkösen elég pénzt rendszeresen túllépték, de a tanács, ha indokoltnak látta, kisegítette a színházat. Ezek után jöttek a 80-as évek, amikor a gazdasági gondok mindenütt súlyosbodtak és a színházi költségvetésen is éreztették hatásukat. A központi politikai irányítás lecsökkent, egyrészt mert az alulróljövő kezdeményezéseknek akarnak nagyobb teret adni, másrészt mert nem biztosítanak pénzt a központilag megállapított kereten felül. Ekkor a színházak saját erőforrásaikhoz nyúltak, keresni akartak, erre eszköz a

túlteljesítés és tájolás.

Ez utóbbi (az előadásokat kiviszik a környező településekre, kis városokba) elég jól fizet a színházaknak, de a művészeknek megterhelő a körülmények miatt.

A pénzügyi intékedések a pesti színházakat előnyben részesítik a vidékiekkel szemben, de vidék és vidék között is van különbség. Azokban a városokban (Debrecen, Pécs, Szeged), ahol régóta van színház és sok a kulturális intézmény, kevesebb pénz és figyelem jut egyre. Szombathely a zenekarára, Zalaegerszeg az új színházára nagyon odafigyel, hiszen most van kialakulóban ezeknek a városoknak a kulturális intézményrendszere.

Közös a vidékben az, hogy a művészek kisebbrendűnek érzik magukat, *mert a kritika centralizált és kisebb* fontosságot tulajdonít a nem fővárosi előadóknak. Tönkreteszi őket a

valódi önismeret hiánya,

amelynek oka az, hogy a vízfejűség látszatát sokan szándékosan tartják fenn.

Haladás az, hogy ma már egyáltalán felmerül az a kérdés, hogy egy vidéki produkció is egyenrangú lehet egy pestivel. Annak idején széles körű megdöbbenést váltott ki, amikor Gábor Miklós Kecskemétre szerződött.

A színházba járás funkciója más Pesten és más a többi városban. Ez utóbbiak kisebbek, az emberek jobban ismerik egymást, a színházi előadások társadalmi eseménynek számítanak. A fiatalok nem szeretik az effajta újruha-mutogatást, ezért jóval kevésbé divatos körükben a színházlátogatás, mint a pesti ifjúság esetében. Ez a jelenség persze nem feltétlenül korlátozódik erre a korosztályra, idősebbeknél is előfordulhat. Nagyvárosban az egyén jobban eltűnik s így a társadalmi eseményből puszta szórakozás, művelődés válik. Ez a megfelelő a mai nonkomformista ifjúságnak, s ezért szerintem a fővárosban kevesebb a gond a színházlátogatók utánpótlásával.

Varga Mátyás díszlettervező, Kossuth-díjas, Kiváló Művész saját szakterületén mutatkozó gondokról beszélt: Általános probléma, hogy nincs elég pénz. A felszabadulás után jobban dotálták a színházakat. Több volt a juttatás fához, vászonhoz, ruhaanyaghoz. Manapság az árak alakulásával nem tart lépést a támogatás. A hiányzó anyagiakat fantáziával kell pótolnunk, ezért vált művészi elvvé a jelzéses színpad, ahol egy fa egy egész erdőt jelképez. De ezt a színpadi nincset kezdi unni a néző és a színész is.

A díszlet-, jelmeztervező munkáját tekintve nincs hátrányban a vidéki színház a pestiekkel szemben, de a centrális kritika itt is érvényesül, jóval kevesebb szakmai elismerés jut nekik, mint fővárosi kollegáiknak.

Egy vidéki társulat soha nem olyan állandó, mint egy pesti, folyik a harc, az elszivattyúzás vidékről Pestre és vidékről vidékre. A főváros nemcsak azért jelent nagy vonzerőt, mert a szakmai elismerés és a népszerűség hamarabb elérhető, hanem azért is, mert a haknilehetőségek miatt a művész anyagilag is összehasonlíthatatlanul jobb helyzetben van.

Nagy László, aki 1982 óta a Szegedi Nemzeti Színház igazgatója a következőképpen nyilatkozott:

A színház szerintem úgy,

mely folyamatos és permanens problémákat vet fel. Nehezíti a helyzetet, hogy a kultúra szerepe az anyagiakkal mérve csökkenni látszik. Ez általános érvényű tendencia, ezenkívül Szegeden további nehézségeket okoz, hogy az igazán színjátszásra méltó, hatalmas és szép színházunkat 1978-ban teljes rekonstrukció miatt bezárták. Azóta az irodák, raktárak és műhelyek a város 20-25 különböző pontján találhatók és az előadásokat a Kisszínházban és egy moziból átalakított Zenés Színházban tartjuk. Ennek az állapotnak a lélektani hatása nem elhanyagolható, csökkenti a művészek bizalmát. Amit mégis tennünk kell, az az, hogy a kontinuitást fenntartsuk, mert a művészetnek élnie kell.

Vidéken kétfajta színház létezik: az egyprofilú és a többprofilú. A szegedi ez utóbbi kategóriába tartozik, prózai, opera- és operett-tagozattal rendelkezik. Városunk lakossága különböző társadalmi rétegekből tevődik össze — döntő szerephez jut benne az egyetemi ifjúság is —, melynek következtében az ízlés differenciálódott. Ennek a helyzetnek több apró, egyprofilú színház felelne meg. Az operarajongó az Operaházhoz, az operettkedvelő az Operettszínház repertoárjához hasonlítja a miénket. Az egyetemisták modern darabokat szeretnének látni, mi ilyet évente egyet-kettőt tudunk bemutatni, hiszen a rétegigények mellett az összigényt is ki kell elégíteni. A bérletrendszer miatt azonban más darabokra is eljönnek, s így senki nem lesz maradéktalanul elégedett a műsorral.

Két Magyarország létezik:

Pest-Magyarország, és Vidék-Magyarország

(noha valamiféle közeledés már tapasztalható). Ha egy művész vidékre szerződik, akkor számíthat arra, hogy jövedelme kisebb lesz, mintha a fővárosban dolgozna, különél a családjától, ennek anyagi hátrányait is viselnie kell. A pillanatnyi gazdasági állapot nem alkalmas arra, hogy a történelmileg kialakult hátrányos helyzetünket leküzdjük.

De nemcsak gondból áll a világ, az utóbbi években szép sikereket értünk el. A látogatók száma 20 000-rel nőtt, 1986-ig előre van nyugati turnémeghívásunk az operatagozat részére, ami művészeink szakmai felkészültségét bizonyítja. Közismert, hogy a szegedi operakultúra a magyar opera legjelentősebb alakjait tudta produkálni, gondolok itt Vaszy Viktorra és felfedezettjeire.

A számok azt mutatják, hogy Szegeden az új színházvezetőség meg tudta valósítani első célkitűzését: úgy tűnik, sikerült becsalogatni a színháztól elszokott közönséget. Megpróbálunk a FÉSZEK-hez hasonló színészklubot létesíteni, amely az értelmiségiek találkozóhelyeként szolgálhatna. Ez pezsgést vinne városunk életébe, abban a városban, ahol Erdei Ferenc szavaival Pest után a legtöbb szellemi foglalkozású él.

Rákosi Katalin

Fény és árnyék

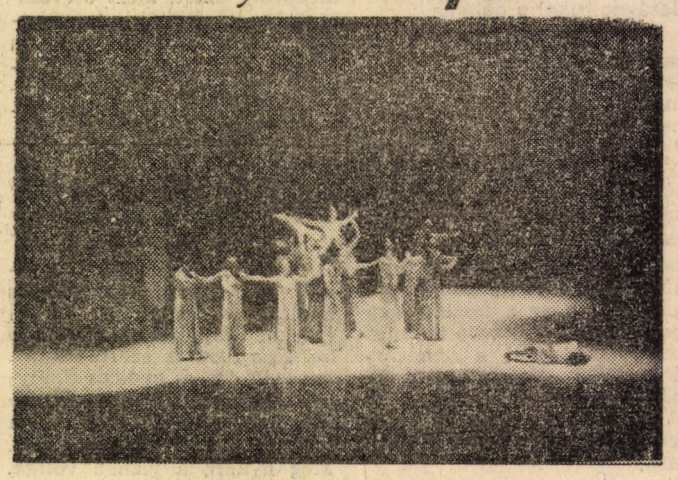

A Győri Balett a Sportcsarnokban

Fotó: Sass Ákos

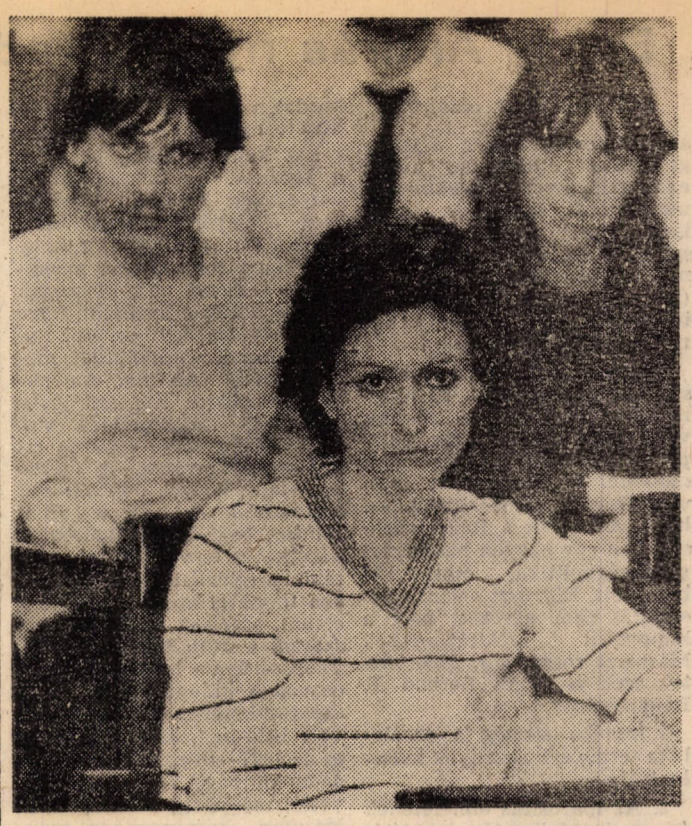

Pályázati eredményhirdetés

Az MKKE pedagógia tanszékén 1983/84-ben tanulmányi pályázatra benyújtott pályamunkák értékelése a következő:

I. Hogyján Ildikó 1. évf. tan. B. (TDK-ra is javasoltuk), Romsics Erika 2. évf. tan. B. (TDK-ra is javasoltuk)

II. Farkas Tünde—Sípos Erzsébet 1. évf. tan. B. (TDK-ra is javasoltuk), Molnár Györgyi 1. évf. tan. A.

III. Somodi Éva 1. évf. tan. A., Eke Ibolya 1. évf. tan. B.

Az első három helyezés pénzjutalommal járt, azon kívül minden résztvevő (12 fő) indexébe bejegyeztük elismerésünket a nyújtott teljesítményért.

Kárpáti Zsuzsanna—Juhász Szelei Etelka 1. évf. tan. B. szakos hallgatók pályamunkájukért könyvet kaptak.

Pedagógia tanszék

FIKARC

Mottó: „Akinek nem inge, ne vegye magára."

A minap alkalmam volt betekintést nyerni egyik nevezetes tanszékünk mindennapos, dolgos, hétköznapi életébe. Meglepetéssel tapasztaltam, hogy az ott dolgozók semmilyen időt, még a számítógép idejét sem hagyják kárba veszni, ugyanis szórakoztatóbbnál szórakoztatóbb ügyességi játékokkal mulatatták magukat — és szerény idejüket.

Önkéntelenül is az jutott eszembe, hogy a napokban egyik gyakorlatvezető tanárunk mennyit fáradozott, hogy egy ugyanilyen számítógépet szerezzen feladataink elvégzésére, még ha csak egy órára is.

Lehet, hogy az együttműködés terén még van tennivalónk?

T. I.

„Égni szeretek, de leégni gyűlölök"

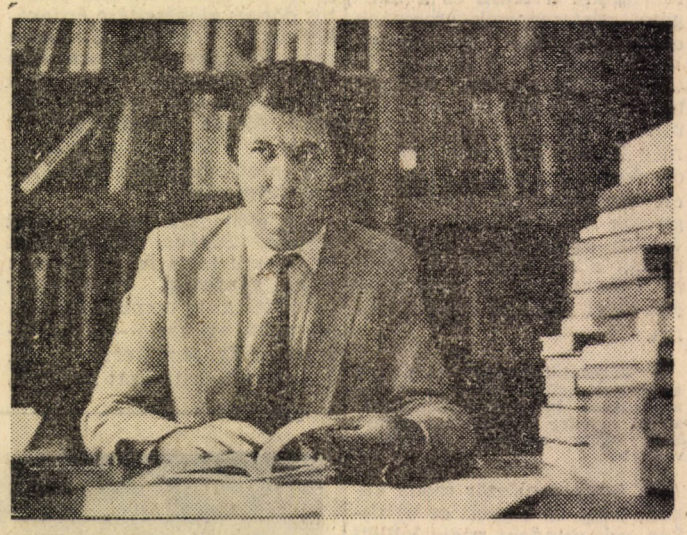

Egyetemünk egykori hallgatója, Gubcsi Lajos sikeres pályát mondhat magáénak. Több közgazdasági szakkönyv szerzője, a televízió Kockázat című műsorának szerkesztője és január elseje óta a Magyar Ifjúság főszerkesztője. A volt közgázos ma már maga is oktat. Gazdaságpolitikai problémákkal foglalkozó előadásai az egyetemen népszerűek elsősorban külgazdos és nemzetközi szakos hallgatók körében. A diákok közül többen csodálkoznak azon, hogy ilyen fiatalon főszerkesztő lett. Kevés embernek adatik meg ez. Munkahelyén, a Magyar Ifjúság szerkesztőségében kerestem fel, hogy az eddigi pályafutásáról kérdezzem.

— Tudnál-e valamilyen általános receptet adni a sikeres karrierhez?

— Nincsen recept. Mozaikok vannak, amire az ember visszaemlékszik és megpróbálja felidézni, hogy ezek közül melyek voltak meghatározóak az életében. Ilyen mozaik például, hogy számomra Kiskunfélegyháza egyik reménytelen városszéli házában az egyetlen lehetőség, hogy kikerülök onnan, az volt, hogy rengeteget tanulok. Ezt próbáltam meg, és — szüleimtől öröklött tulajdonságok mellett — szerencsére olyan tanári segítséget kaptam ehhez, amely feloldotta bennem a reménytelenséget.

Egy második mozaik; amikor Budapestre kerültem, egy teljesen idegen környezetben bizonyára félszegen csetlettem-botlottam volna, ha az irányt nem az Országgyűlési Könyvtárba veszem, hanem mondjuk egy rock-klubba. Ez utóbbit szívesebben tettem volna. De rá kellett jönnöm: egyelőre nem az én világom, így nem maradt más lehetőség, csak a tanulás.

A harmadik nagyon fontos momentum, amely máig is hat az életemre, hogy a szerencse olyan kollégiumi társakkal hozott össze, akik hozzám hasonló helyzetben voltak és hasonlóan tűzték ki a célokat, tehát mindenképpen pluszteljesítményt akartak nyújtani környezetükhöz képest. Ezt pedig csak egy módon, tanulással érhettük el. Emellett persze nagyon fontos szerepet játszott életünkben a közéletiség, úgy is, hogy megnyilvánuljunk különböző fórumokon, hogy ne hallgassuk el véleményünket, hogy ne fordítsunk hátat és ne legyünk gyávák, de úgy is, hogy funkciókat vállaltunk. Olyan megbízásokat, amelyeket különböző választóktól, jelölőktől kaptunk és megpróbáltunk eleget tenni ezeknek.

— Ha jól számolok, akkoriban 68-at írtunk, az új gazdasági mechanizmus, egy demokratikus kibontakozás, a csehszlovákiai események és a párizsi diáklázongás évét. Hogyan emlékszel vissza erre az időszakra?

— A 60-as évek végén egyetemistának lenni olyan politikai élmény volt, amely máig hat. Az említett események hatását természetesen éreztük az egyetemen és korosztályomnak pont azokban az években kellett megtalálnia a helyét a társadalomban. Tapasztalataim szerint a 60-as évek második felében végzett fiatalok nagyon jól megállták a helyüket, bármely egyetemről kerültek is ki. A mai fiatal értelmiség jelentős alakjai végeztek azokban az években.

— Úgy tudom, több új, akkor megszülető egyetemi szervezetnek, például az SG-nek alapító tagja és elnöke voltál. Milyennek látod ma a Közgázt?

— A Közgáz akkor is és ma is a legmozgékonyabb, ugyanakkor a legstabilabb egyetemek közé tartozik. A tantárgyak olyan jellegűek, hogy az embert közvetlenebbül kötik a társadalmi problémákhoz, mint sok más egyetemen. A mozgalmi élet fejlett volt. Az akkori rektor, Szabó Kálmán fölforgatta vagy fölforgatni kívánta a régi megkövült hagyományokat. Ebben mi egyetemisták szívesen vettünk részt. Akkor formálódott meg egész politikai mozgás- és játékszabály-rendszerünk, meg olyan — látszólag banális, sokszor elhanyagolt, a valóságban azonban életbevágóan fontos — fogalmak, hogy elengedhetelen a célkitűzés és ehhez meg kell találni a végrehajtás eszközeit.

— Hogyan alakult a sorsod az egyetem elvégzése után?

— 1970 tavaszán a Rádióhoz kerültem, azon belül egy olyan pályára, ahová egyáltalán nem akartam: a „lehallgató szolgálat"-ra. Tulajdonképpen nem is akartam újságíró lenni, de éppen az SG megszervezése és beindítása annyira elhúzódott, hogy lemaradtam a különböző pályaválasztási lehetőségekről. Így kötöttem ki a Rádióban — ez maradt. ... Ma már azt mondom: jó így. Az újságírás — szerencsémre — sok mozgékonyságot, sok munkát igénylő pályán indított el. Emellett közgazdász ambícióim is megmaradtak. Gyorsan ledoktoráltam egy olyan tantárgyból, ami a legkevésbé érdekelt korábban — pénzügyekből. Később kézenfekvő volt, hogy ebből a témából írtam köny-

Zsubori Ervin

Találkozás

József Attilával a Dunánál költészet napján

konok fejed
galambok pihenője

görbült hátad
sötét hóesés

kifűzött cipőd
minden szabadságod

kifűzött cipőnk
emlékedre üt

néman pillantasz fel
ifjúságod örök
— vasba merevült —

és körbe járható
és mellé ülhető
és megsiratható

csak kalapod tiéd
szorítod mint verset

ledobott kabátod redői
esővizet gyűjtenek
halk virágainknak

Ker. kari tanács

Ellentmondásos, vitatható mozzanatok

A kereskedelmi kar tanácsa legutóbb megtárgyalta a közgazdasági felsőoktatás fejlesztését célzó szakági javaslatot. Ez a vita a párt Politikai Bizottsága 1981. február 3-i határozata nyomán kibontakozó széles körű felsőoktatás-korszerűsítési munka állomása volt.

A tanszéki állásfoglalások nyomán készült kari állásfoglalás-tervezet megállapítja: aligha vitatható, hogy az elmúlt két-három évben a karon olyan jelentős döntések születtek, mint mindhárom szak képzési struktúrájának felülvizsgálata, a gazdasági jog oktatásának bevezetése, a nyelvoktatás mai rendszerének kialakítása.

A szakági tervezet sok megállapításával egyet lehet érteni, egyúttal azonban több ellentmondásos, vitatható mozzanatot tartalmaz — állapítja meg a kari előterjesztés. A kar nem ért egyet az egyetemen belüli kétfokozatú képzés felvetésével, viszont elképzelhetőnek tartja a gazdasági főiskolákon tanuló, kiemelkedő képességű hallgatók nappali egyetemi továbbtanulását. Támogatja az alapképzés erősítését, de a szakosodás harmadévvégére tolása csak egy szemeszterrel növelt összidőtartammal vállalható. A mai szakosodási rendszer és kari rendszer felülvizsgálatával a kar nem ért egyet. Nem ért egyet az oktatás heti óraszámának csökkentési tervével, mert az — úgymond — intézményesített szabadidő-hosszabbítással lenne egyenlő. A koncepció bevezetésének időpontja (1985) is korainak tűnik.

A tanács a tervezethez néhány kiegészítést fűzött. *Selmeci Lajos* (belker. tsz) szerint a szakági tervezetre a görcsös újítani akarás és a régihez való görcsös ragaszkodás keveredése nyomja rá bélyegét. Javasolta: a tanács igényelje a valóságos egyetemi tervekbe is a betekintést és hozzászólást *Sági László* (Külker. Minisztérium) feltételezte, hogy a javaslat készítői még a Minisztertanács által elfogadott munkaokmányt sem ismerték. Szerinte a mai egyetemi szervezet megfelelő kereteket ad, az oktatás tartalmi fejlesztése a kérdés. Felvetette, hogy a szakági koncepció elemeinek elvetésén kívül a kar tehetne pozitív javaslatokat is a képzés fejlesztésére. *Frenyo Andrea*, hallgatói képviselő ezek közül a szakmai gyakorlatok rendszerének rugalmassá tételére vonatkozó három év előtti, mindmáig következmények nélküli kari javaslatra hívta fel a figyelmet. *Hoffman Éva*, hallgatói képviselő nem értett egyet azzal, hogy az óraszámcsökkentés pusztán szabadidőmeghosszabbításhoz vezet. Elmondta: sokan vannak, akik a szakkollégiumokban és más igényes közösségekben tevékenykednének és még többen lennének, ha az oktatás rendszere ezt ösztönözné. *Kollarik Amália* dékán szerint ez csupán a hallgatók kisebbségére áll, és a kari állásfoglalás szövegében a következő igazítást javasolta: „az óraszámok csökkentése a hallgatók jelentős része számára intézményes szabadidő-meghosszabbítást jelentene".

A tanács az utóbbival, valamint *Selmeci Lajos* kiegészítésével a kari előterjesztést elfogadta.

A további, számos napirendi pont között, a krasznodári nyelvi gyakorlat tapasztalatainak értékelése során a kari tanács elfogadta *Simon Csaba*, hallgatói képviselő javaslatát, hogy e gyakorlat ne csupán a közepes és jó nyelvtudásúak számára legyen lehetőség, és a jeleseket se zárják ki a jövőben.

B.

Szót kér a háziműhely

Naponta találkozunk velük, mégsem figyelünk oda rájuk eléggé. Az egyetem háziműhelyének dolgozói egyáltalán nincsenek könnyű helyzetben. Az oktatás folyamatosságának biztosítását a nyakukba szakadt rekonstrukció mostoha körülményei között kell sürgősen, gyorsan megoldaniuk. S bizony, mindezt rohanással, szakértelemmel, lehetőleg időben, az előírásoknak megfelelően, s a kényelmet is szolgálva kell végrehajtaniuk. Ezekről a gondokról, nehézségekről, a jövőről, kilátásokról és a segítség lehetőségeiről beszélgettem Veszer Béla régi, Khovanecz László új művezetőkkel, valamint Csanádi Ferenc lakatossal, Vladár Menyhért asztalossal, Tóth István vízvezetékszerelővel és Kádár István lakatossal. A hozzászólást Veszer Béla egy nagyon fontos mondanivalóval kezdte:

— Még az elején szeretném köszönetünket kifejezni az egyetem oktatóinak, hallgatóinak és mindazoknak, akik a rekonstrukció igen nehéz körülményei között is türelmet, megértést tanúsítottak. Hogyha lehet, kiemelném a testnevelési tanszéket és az ipari üzemszervezés tanszéket, ahol állandó fűtésgondok vannak. Hozzátenném, hogy a hiányosságokat minél rövidebb időn belül pótolni akarjuk. Mindenki megszenvedte az elmúlt időszakot, de bízom abban, hogy közös a cél: egy szebb, korszerűbb, kényelmesebb épület.

— *Úgy tudom, tavaly nyáron indult meg a rekonstrukció. Milyen terhet jelentett ez a műhelynek?*

— Bizony nehéz 83-at zártunk. — folytatta a művezető. Az év elején kezdődött meg az alagsor bontása, költöztetése. Ezután került sor a nyári időszakban a központi épületre, aminek bontásakor — a rengeteg műszaki hiányosság miatt — csőtörések, a menzán dugulások nehezítették a munkát. Ezzel egyidőben került átvételre az új, Zsil utcai épület, ahol megint komoly erővel képviseltette magát a műhely. Bár az konkrétan nem a mi feladatunk volt, de ahol tudtunk, segítettünk: költöztettünk, zárakat cseréltünk, fogasokat, függönyöket szereltünk fel, bútort szállítottunk. Némely bútor annyira régi, tönkrement, hogy a szállításnál valósággal szétesett. Jellemző a munka ütemére, hogy a műhely dolgozói nem tudták kivenni megérdemelt szabadságukat a nyáron. (Mi készítettük el például az előtérben található, mozgásképtelenek által is használható feljárót.) Ősszel kezdtük el a főkapcsolótér kiváltását, a klímaberendezések bontását, ez okozta a mindennapos port, füstöt az épületben.

— *Kérem, mutassa be nekünk a műhelyt, hány fővel dolgozik, hol van a központ?*

— Jelenleg tizennégy ember végez karbantartó munkát. Ez tulajdonképpen azt jelenti, hogy szakmánként mintegy két emberünk van, ez pedig nagyon kevés ennyi épülethez, ennyi munkához. Komoly probléma, hogy nincs fűtésszerelőnk, kőművesünk, több vízvezetékszerelőre, lakatosra lenne szükségünk. Nagy gond, hogy egyetlen segédmunkásunk sincs, így az olyan munkát is szakmunkás végzi, ami nem igényel szaktudást. Lényegében ugyanannyi emberünk végzi a munkákat, mint a rekonstukció előtt. Nehéz elosztani ezt a kevés embert, sok helyre kellene mennünk, sok a sürgős munka is. Napközben ügyeletet tartunk, ami újabb embert von el a munkától. Mindig nagy problémát jelent a kiválasztása, hiszen óriási szükség van szakmunkásokra, s ide is csak közülük válogathatunk. Terveink között szerepel egy állandó, 24 órás szakmai ügyelet, aminek létrehozása nagy lépést jelentene. Jelen pillanatban az átcsoportosítás küszöbén állunk.

Mostani központunk a Veres Pálné utcai épület alagsorában van. Nagyon kevés itt a hely, parkolási lehetőséget például csak ökölharc árán szerezhetünk, pedig a szállítás mindennapos feladataink közé tartozik. A műhelyhelyiségek szűkek, egészségtelenek, nincs megoldva a szellőztetésük. Nehéz tárolni az anyagot. Gyakran kell feldarabolni értékes nyersanyagokat helyhiány miatt. Bár ez az állapot ideiglenes de eltarthat több évig is. Sajnos, a Veres Pálné utcai épület távol van a különböző munkaterületektől is, ami plusz utat jelent.

El kell mondanom, hogy a kollégiumi épületekben sincs minden rendben. Naponta tapasztalunk indokolatlan rongálásokat pusztításokat, s bizony, komoly költséget jelent új dolgokat felújítani. Felelőtlenek a diákok is, néha olyan érzésem van egy-egy hétvége után ,mintha elfelejtették volna a középiskolai patinás rendezvények légkörét. Komolyabban kellene itt fellépni, felelősöket keresni. Mindenütt megvan erre a lehetőség, s jó példa erre a műhelyi fegyelmezés. Az elmúlt időszakban is figyelmeztetések, írásbelik, fegyelmi, elbocsátások mutatták, hogy ki kell szúrni a felelőtlenséget, hiszen közös érdekünk a kellemes, kényelmes környezet, ahol könnyebb a munka, a tanulás. Szeretnénk összejönni a párt- és a KISZ-vezetőséggel, összeállítani egy munkaprogramot, ami mindenképpen segítene a helyzeten. (Itt jegyezte meg az egyik idősebb szakmunkás, hogy az egyetem mindent megtesz a hallgatókért nem szép dolog visszaélni vele.)

— *Milyen segítséget szeretnének, milyen terveik vannak a jövőre?*

— Sajnos az egyetem főépülete a 24. óráját rúgja, nagyon fontos a rekonstrukció, ehhez jönnek hozzá a hagyományos karbantartási munkák. Közben létszám- és költségvetési gondokkal küzdünk. Igen jellemző dolog hogy tavaly nyárra már nem volt pénzünk. Ilyen körülmények között a teljes értékű munka lehetetlen. Megértést és segítséget a következő dolgokban szeretnénk:

1. Fontos lenne a háziműhely létszámának és szakmai színvonalának emelése. Gondolok itt szakmai továbbképzésekre magasabb szakképzettségű dolgozók felvételére, hiszen az új, korszerűbb épület magasabb szintet kíván.

2. Merev a bérgazdálkodás. Nincs biztosítva a nagyobb teljesítményért járó nagyobb bér, jobban kellene differenciálni. Ezek megoldását a mozgóbér, a jutalom lehetőségében látom. Fontos lenne a hatékonyság növelése, hiszen milliárdos nagyságrendről van itt szó.

3. Korszerűbb anyagbeszerzés, központi elhelyezés kellene. Úgynevezett gyorsszolgálatot szeretnénk szervezni, ezért külön kocsira lenne szükségünk. (A kocsi megfelelő segítséget nyújtana a gyors anyagbeszerzésben is.) Jelenleg — ezek hiányában — nem tudunk gyorsan intézkedni. Valamint arra kérnénk minden érdekeltet, hogy a kisebb problémákkal minket, a háziműhelyt keressék, hiszen mi tudjuk megmondani, milyen munkát, mikorra végzünk el. Ne a főmérnököt zavarják azonnal apróbb ügyeikkel!

4. Nagy probléma, hogy kénytelenek vagyunk külső embereket felvenni. Ezeknek magasabb bért kell fizetni, de egyáltalán nem érdekeltek a huzamosabb ittmaradásban. Jobban, többet sem dolgoznak, ami komoly feszültséget jelent állandó munkásaink között.

A villanyszerelő műhelyében

Erdős Tamás felvétele

Kávészünet

(Ez egyébként országos gyakorlat.) A lehetőségekhez mérten több pénz, rugalmasabb bérgazdálkodás, magasabb szakképzettségű gárda felvétele megoldhatná a problémákat. Itt kell megemlítenem, hogy minden másfajta karbantartó munka többe kerül, igen olcsón dolgozunk, ami gátat jelent a munkások felvételében: nem szívesen jönnek ide. Nagyon nagy segítséget jelent, hogy a gazdasági igazgatóság megemelte idei költségvetési keretünket.

Összegezve elmondhatom, hogy nagyon nagy probléma nincs. A kollektíva rendben van. Ezután is törekszünk a nagyobb pontosságra, gyorsaságra, ehhez kell a segítség, ami ne a hallgatásban jelentkezzen! Feladataink megoldását csak a műszaki osztállyal együtt, egytértésben tudjuk elképzelni. Végül azt szeretnénk elérni, ha minél kevesebbet kellene karbantartani!

— *Köszönöm a beszélgetést és további jó munkát kívánok!*

Marosi László

Az AIESEC európai régiójának szemináriuma Siófokon

Az AIESEC európai régiójának motivációs szemináriumát rendezte meg április 14—21. között a Magyar Közgazdászhallgatók Egyesülete. Huszonkét ország közel kétszázötven közgazdászhallgatóját látta vendégül a magyar tagszervezet. A szeminárium célja, hogy az AIESEC fiatal aktivistáit kiképezzék a szervezetben folyó munkára. A Magyar Közgazdászhallgatók Egyesülete gazdag programmal igyekezett Magyarországot is becsempészni a „tananyagba": a szeminárium vendégei: Beck Tamás, a Kereskedelmi Kamara elnöke, Bácskai Tamás, az MNB ügyvezető igazgatója és Csikós-Nagy Béla, az Országos Anyag- és Árhivatal vezetője gazdaságpolitikai fórumon válaszolt a külföldi hallgatók magyar gazdasággal kapcsolatos kérdéseire, a vendégek meglátogatták a Balatonboglári Állami Gazdaságot, budapesti városnézésen és balatoni hajókiránduláson vettek részt, meghallgatták a Vujicsics együttes koncertjét, látták a Ripacsok című filmet is.

vet Tarafás Imrével, és kandidátusi disszertációnk is e témából készült. 1974-ig — ekkor már külpolitikai kommentátorként — a Rádió és a Televízió KISZ-titkára is voltam, majd a két cég különválása után átkerültem a tv-hez külpolitikai szerkesztőnek. A 80-as évektől kezdve különböző vezetői beosztásokat bíztak rám. Korábban az Akadémiai Kiadó általános igazgatóhelyetteseként, most pedig a Magyar Ifjúság főszerkesztőjeként dolgozom. Őszintén szólva mindig szerettem vezetni. Ha ezt nem tehettem, hiányérzetem volt. Ez korábban mozgalmi síkon történhetett, most viszont már állami eszközöket is kaptam a kezembe.

— Sokan úgy látják, hogy jelenlegi munkád végleg eltérít a közgazdász pályától.

— Jogos a vád, kaptam is belőle bőven. De megtisztelő és biztató is az a féltés, hogy tudok-e így tovább haladni. Bár maga az újságíró pálya — mindennapiságával — egyre inkább elvitt — volna — a közgazdászi gondolkodásmódtól, mindig találtam egy kapaszkodót, amely után néha utolsó szalmaszálként kaptam. Ezek voltak a „láthatatlan pénzügyek". Eddig mindig plusz erőfeszítést kellett tennem, hogy közgazdász maradhassak. Ezek után is ezt fogom tenni. Ha itt a szerkesztőségben a dolgokat a kezembe vettem és azok úgy történnek, ahogy ezt elvárják tőlem, megint belevágok valami komolyabba. Szerencsére a 70-es évek végén rám bízták a fiatal közgazdák szervezetének kiépítését és ez a közgazdasági közélethez kapcsol. A Közgazdasági Társaság végrehajtó bizottságának tagjaként, valamint a fiatal közgazdászok szervezetének elnökeként széles körben találkozom nemcsak közgazdasági problémákkal, hanem is ami nekem ennél is fontosabb: közgazdászokkal.

— Az új főszerkesztő általában új szemléletet hoz a laphoz. Milyen új elképzeléseid vannak, amiket meg akarsz valósítani?

— Itt is azzal kezdem, amit eddig minden munkahelyemen legelőször megnéztem: milyen a káderhelyzet — azaz milyen újságírók vannak nálunk. Kiderült, hogy jó néhány hely betöltetlen, ezért mielőtt bármilyen más lépést tennénk, valamennyi rovatot teljes létszámában szeretnénk látni.

A következő megoldandó kérdés, hogy hogyan találjunk utat — és kiken keresztül — azokhoz a rétegekhez, akik nem olvassák a lapot. Itt elsősorban az egyetemistákra és főiskolásokra gondolok. Tudomásom szerint bojkottálnak bennünket, mi pedig bojkottáljuk az ő nézetrendszerüket, még ha az egyik oldalról sem szándékos. Ezt alapvető hibának tartom. A KISZ KB Intéző Bizottsága megbízott bennünket, hogy a lap általános átalakításának keretében hozzunk létre egy havonta megjelenő egyetemista, főiskolai mellékletet, amely az ő világukat képviselné. Erőfeszítéseink nagy része arra fog irányulni, hogy visszanyerjük egyetemista és főiskolás olvasóinkat. Olyan világ ez, amely nézeteivel, mozgékonyságával, friss szemével és ellentmondásaival sok örömet ígér az újságírónak, szerkesztőnek.

Harmadrészt a lap eddigi szerkesztéséről az a vélemény alakult ki, hogy nem eléggé célratörő. Baj az is, hogy nem hívjuk fel kellőképpen a figyelmet a lapban levő értékes írásokra, magyarán, rosszul menedzseljük a lapot. Ez igaz. Pedig a lap néhány területen kiemelkedő. Amit a sport rovatban tíz éve csinál, az páratlan a magyar sportújságírásban, bátorságban, hangvételben, témakeresésben egyaránt. Havi kulturális melléklete intellektuális csemege. Sehol olyan üde, bátor riportokat nem olvasni — az ÉS kivételével —, mint nálunk. Mégis; mindez általában visszhang nélkül marad.

Végül új külsőt, esetleg színes technikát szeretnénk bevezetni, ugyanis a lap mostani külleme, nyomdai eljárása, a papír minősége csapnivaló. A változtatásokhoz sok-sok millió forint kellene, ami jelenleg nem áll rendelkezésünkre —, de komoly biztatást kaptunk, hogy lesz pénz, paripa, „fegyver".

— Hogyan próbálja megoldani a lap azt, amit a KISZ nem tud, nevezetesen, hogy egyformán vonzó legyen a 15 és 35 éveseknek, illetve az eltérő foglalkozású rétegeket egyszerre képviselje?

— Egyelőre ezt nem tudjuk megoldani. A lap megpróbálhat kiemelni problémákat, amelyek egyszerre lehetnek igazak vagy érdekesek a 16 éves gimnazista és a 36 éves anyja számára, de nem vállalhatja fel, hogy valamennyi rétegnek megadja az őt érdeklő speciális élményt is. A következő évi átalakítás részben szervezési és megjelenési, de részben tartalmi reform is volna, ami azt célozná, hogy a különböző rétegeknek minél több igényét szolgáljuk ki. Végül is egy válasz lehetséges: színvonalas lapot kell csinálni. A jó mindenkinek jó.

— Kik olvassák a Magyar Ifjúságot a legtöbben?

— Meglepő módon rendkívül sok család. Az olvasó közönség többsége felnőtt. A második nagy része pedig középiskolás, ahol a terjesztés megoldott és akikhez nagy példányszámban jut el a lap.

— Milyen a KISZ és a Magyar Ifjúság között a kapcsolat? Vannak-e kötelező KISZ-feladatok?

— A KISZ irányító szervei rendkívül liberálisak a lappal szemben. Annyit várnak el tőlünk, hogy csináljunk színvonalas újságot, amely a magyar ifjúságot, áttételesen a magyar politikai állapotokat képviseli és szolgálja. De hogy ezt hogyan és kivel csináljuk, azt nem írják elő.

— Mik a további politikai szakmai és emberi ambícióid?

— Most a legfontosabb, hogy a lapot aszerint változtassuk meg, ahogy ezt várják tőlem, olvasók, munkatársak és irányítók. Ha ez nem sikerül, az összes többi tervem érdektelenné válik számomra. Csak ezután következhet pl. olyan lépés, mint a nagydoktori disszertáció megírása. Mostanában az is foglalkoztat, hogy talán alacsonyabb lángon kellene égetni az életet, kisebb tempóban venni a sprinter-lépteket, de ez idáig nem sikerült csökkentenem a tempót. Pedig minden szilveszterkor megfogadom, hogy fő az egészség, mert ha az elszáll, nem adja vissza senki. Ilyenkor magasan ívelő, szárnyaló gondolataim vannak rendszeres sportról, teniszről, uszodáról, szaunáról. Azután január 2-án visszazökkenünk a régi keréknyomba. Ha az időm szabad és nem tudok mit kezdeni vele, akkor roszszul érzem magam.

— Tehát az egyetemi oktató munkára is marad idő?

— Feltétlenül szeretnék élni ezzel a lehetőséggel. Kezdetben nagyon furcsa volt a tanári asztal mögé ülni és nem a jól megszokott padokba —, ahol annyit hülyéskedtünk, annyit gúnyoltuk tanárainkat —, de azután összeszedtem magam, megpróbáltam eleget tenni a követelményeknek. Mert égni szeretek, de leégni gyűlölök.

Kósa Somogyi György

SPORTMŰSOR

NB II-es női kosárlabdacsapat:

1984. április 29. vasárnap 15 óra Székesfehérvári Ikarus—Közgáz.
1984. május 5. szombat 11 óra Közgáz—Szegedi TK, Kinizsi u.
1984. május 9. szerda 20 óra Gyógypedagógiai Főisk.—Közgáz (VII. Landler J. u. 2.)
1984. május 12. szombat 16 óra Dunai Kőolaj—Közgáz, Százhalombatta

NB II-es férfi kosárlabdacsapat:

1984. április 29. vasárnap 11 óra Siófoki AGM—Közgáz, Siófok

1984. május 4. péntek 19 óra Atomerőmű SE—Közgáz, Siófok

1984. május 12. szombat 14 óra Dunai Kőolaj—Közgáz, Százhalombatta.

EREDMÉNYEK

Női kosárlabdacsapat — NB II-es bajnokság:

Kertészeti Egy.—Közgáz 52:92. Legjobb dobók: Kozma Éva 21, Radocza Andrea 14, Csányi Andrea 12.

Közgáz—Kandó 93:63. Legjobb dobók: Gergely Ilona 22, Halmy Krisztina 20, Radocza Andrea 12. Bár nincs a legjobb dobók között, de a csapat egyik legjobb játékosa Kassay Lili, a csapat irányítója.

HÍREK

Női kosárlabdacsapatunk április 20. és 22. között a GÉPSZERV-BEAC nemzetközi női kosárlabdatornáján szerepelt. Eredményeik: Közgáz—Besztercebányai Ped. Főisk. 77:92. Legjobb dobók: Csányi Andrea 14, Kozma Éva 14, Radocza Andrea 12.

Közgáz—OSC 78:80. Legjobb dobók: Radocza Andrea 16, Kassay Lili 14, Csányi Andrea 12.

Közgáz—Isztambul (török bajnok) 63:61. Legjobb dobók: Kozma Éva 12, Kovács Zsuzsa 12, Ternai Katalin 11.

Ezel csapatunk az 5. helyet szerezte meg. A torna szépségkirálynője Halmy Krisztina lett. Gratulálunk!

Az Országos Egyetemi és Főiskolai Asztalitenisz Bajnokságon női csapatunk — Gacsályi Éva (V. évf. nemzetközi) és Berendi Zsuzsanna (IV. évf. külgazd.) — a csapatversenyben III. helyezést ért el. Gratulálunk!

Kosarasok a MÉTÁ-n

Kosaras lányaink elindultak a nevezetes MÉTA stafétaversenyen. És ez még mind semmi! A 9 kosaras lány (Gergely Ilona, Csányi Andrea, Kling Magdolna, Thaisz Ágnes, Halmy Krisztina, Galamb Éva, Miklós Adrien, Erdélyi Szabó Edit és Radocza Andrea) megerősítve egy női focistával (Fejes Márta) hajszál híján (100 méterrel) maradt le a bronzéremről. Gratulálunk a szép sikerhez!

De ezt meg is kellene tanulni!

Bevetés előtt

Melyiket szeressem?

Őrült dilemmában leledzem. Sajgó szívem kétfelé verdes. Melyiket szeressem!? Ismeretségünk felületes. Vajon megvan-e bennük a tartalom, s a forma egysége? Habozom. Az államat. A tükörbe merengek... Ő karcsú, kacér, sejtető, selymes tapintású. És ahogy mesél! Semmivé tesz, lehengerel tömör tudásával, a legképtelenebb pillanatokban villantva eszembe: Hogy birtam nélküle élni?

Óh, és Ő! Csodálatos. Igaz, teltebb alakú, asszonyos anyáskodó. Mesél nekem, az ő kicsiny nebulójának, elandalít édes bőbeszédűsége, fecsegése, körülölel terjedelmes valóságával.

Helyzetem kilátástalan. Döntenem kell. De nem. Enyém lesz mindkettőjük. Magamévá teszem őket. Egymás után. Részeimmé lesznek, nekem, az egésznek. Feloldódnak bennem, atomjaikra bomlanak, elmélyülök, elveszek. Döntöttem. Belső harcomnak vége. Cselekszem.

Fellapozom azt a nyavalyás vékonyabb jegyzetet...

Kolozsvári Zoltán

KEN-hírek

— háromféle póló kapható 70,— Ft-os egységáron a KEN-butikban.

— KEN-matrica ugyanitt 7,— Ft db.

— az Átváltozás című filmre, melyet a Kinizsi moziban vetítünk április 26-án este fél 6-kor, a helyszínen is kaphatók még jegyek.

— a kiadott 500 db hajójegyből pénteken 350 db 50 perc alatt, a hétfőre félretett 150 db jegy 10 perc alatt (!) kelt el. A korlátozott befogadó képesség miatt több jegyet nem adhatunk ki. (50-50 db jegyet elküldtünk a vetélkedőre meghívott egyetemekre.)

— folyik a szavazás! Keressétek a KEN-szavazóládát a KISZ-biz. előtt és a Rektorvásáron!

— a KEN-hajón discósunk Arató András lesz. Video-disco, pol-kaszinó, humoristák, táncbemutató, kaszkadőrbemutató! Beszállás 20.15-kor a Vigadó téren.

— az egyetemközi vetélkedőre az ELTE és a Kertészeti egyetem fogadta el meghívásunkat. Csapatunk kapitánya a hagyományokhoz híven természetesen az új diákrektor lesz!

— a rektorválasztási vetélkedő zsürielnöke stílszerűen első diákrektorunk, Némethi Gábor lesz. A zsüri tagjai régi KEN-ek nagy szervezői: Halász Géza és Rév András.

SZTRÁJK

Gyárak
előtt emberek
munkát kérnek szótlanul.
Gyárak
előtt emberek
munkát kérnek szótlanul.
(les—)

HI-HI

Emil későn jön haza. — Te vagy az, Emil? — kiált a felesége.

— Igen, én. A te drágaságod megint itthon van.

— Megint ittál?

— Ugyan, drágám!

— Akkor mond: „sárga bögre, görbe bögre!"

— Jól van — sóhajt Emil — akkor inkább a kanapén alszom.

Beszélgetés társaságban.

— Megismerkedtél Paul bájos feleségével?

— Nem — tehát két felesége van?...

Duett

Szelíd derűvel

Ő az...

Perspektivikusan

Üveges szemekkel

Készül az ÍRÁS

Fekete tulipán

Minden reggel, amikor az egyetemen kezdek, a virágpiacon megyek keresztül. Éjjel-nappal, hóban-fagyban állnak ott az árusok. Nagykendőben, kabátban, pokrócba csavarva ácsorognak, s kínálják árujukat. Csak annyiban különböznek egymástól, hogy néhányan gyalog, mások Mercivel érkeznek. Tévedés ne essék, a valódi virágot nagyon szeretem, csak... (Valahogy ez az utca az ellentmondások utcája. Pénz, nyomor, iskolázottság, butaság.) Egyszer kifelé jöttem az egyetemről, amikor egy kis cigányfiú jött be az előtérbe. „Mit keresel itt, te kis ördög?" — kérdezte a portás néni, s a kérdésben nem volt túlzás, ugyanis a kisfiúnak még a füle hegye is koszos volt. „Hideg van" — hangzott a halk válasz. Ekkor láttam először őt. Pár hét múlva ugyanazt a kisfiút láttam egy beszélgetőcsoporthoz odaszaladni. „Néni, vegyen tőlem hóvirágot!" A nő rá se nézett, beszélgetett tovább. „Tessék tőlem hóvirágot venni, csak 2 forint csokorja." Nem tudom, vett-e a nő virágot, mert továbbmentem, de akkor határoztam el, hogy ha lehet, beszélgetek a kisfiúval.

Hárman voltunk, két csoporttársammal, ők négyen. Egy nagyobb lány, bevallása szerint 15 éves és három kisebb fiú. Szaladgáltak, verekedtek. A lány és az egyik fiú cigizett.

— Gyere velem, beszélgetni! — szólítottam meg az „ismerős" kisfiút.

— Jó — s körénk gyűltek a többiek is.

— Hová üljünk le? Itt állva nem beszélgethetünk. — A válasz halvány vállrándítás. „A gyerek nem megy sehova" — szólt közbe a lány.

— Csak oda a padra üljünk le.

— Hány éves vagy?

— Tíz leszek.

Erre a lány fejbeverte, s azt mondta, nyolc. Mire a fiú is azt felelte, nyolc. A lány azt mondta, a fiú újévkor született, de a mamája nem mondta meg neki, hogy mikor.

— Jársz iskolába?

— Nem járok.

— Majd most az apja be fogja adni óvodába — teszi hozzá a lány.

— Hol laktok?

— Ercsiben.

— Milyen messze van Ercsi?

— Messze.

— Mivel szoktatok jönni?

Vonattal meg busszal, súgja a lány, s a fiú készségesen ismétli. Kérem a lányt, ne súgjon, hadd beszéljen a fiú.

— Néni, tessék nekem olyan 2 forintost adni, vagy olyan 5 forintost.

Megígérem, hogy adok, csak előbb válaszoljon még néhány kérdésemre.

— Hányszor jöttök ide?

— Havonta kétszer — mondja a fiú a lány súgása után. Kérem, ne súgjon, majd a másik fiú is közbeszól: „Ne súgjá má!" „Te fogd be szád, inkább mosakodnál meg. Tessék nézni, az én kezem tiszta, de ők hogy néznek ki — hadarja a lány.

— Hánykor indultok?

— Kilenckor, és tízre érünk fel.

— Miért jöttök fel?

— Vásárolni.

— Csak ezért?

— Igen.

— És tudod, mi az az épület ott? — mutatok az egyetemre. Vállvonás, majd a súgások után: „iskola".

— És ott esznek a zsiványok. (Ezt a mondatot nem értettem tisztán, ezért visszatértem rá.)

— Mi van a zsiványokkal?

— Azt akarta mondani, hogy ott esznek a pincében a zsiványok — magyarázza meg a lány.

— Kik a zsiványok?

— Akik nem beszélnek magyarul.

— Nem zsiványok, csaják — szól közbe a másik fiú.

— Bálgárok — szól a harmadik, aki egész idő alatt csipkedte a kicsi lábát.

— És mit szoktál itt csinálni?

— Játszok, labdázok a gyerekekkel.

— Milyen labdával?

— Ilyen naggyal (mutatja). Focival.

— Hányan vagytok testvérek?

— Heten. A mamám kórházban van. Innen vitte el a mentő. Fiúgyereke lesz. Terhes.

— Azt szeretnéd, ha fiú lenne?

— Én a fiúgyereket szeretem, olyat mint én.

— Testvéreidet hogy hívják?

Nem nagyon megy. A lány cigányul segít neki.

— Csak azt mondtam neki, hogy mondja meg a legkisebb nevét.

— Krisztina, meg ketten intézetben vannak.

Egy kéz tapad a szájára. „Azokról beszélj, akik otthon vannak." Végül összehozzák: Krisztina, Etelka, Tünde, Sanyika, László, Albertka. Legtöbbjük vezetékneve Balogh volt. „Őt nem Baloghnak hívják." „Nem baj, legyen Balogh." A kisfiút Istvánnak hívják.

— Papától mit dolgozik?

— Gyárban, Kőbánya-Kispesten. Nem tudjuk, mit.

— Metróval szokott menni.

— Hordókat mos.

— Mikor látjátok?

— Fizetéskor. Ide szokott jönni. És szombat—vasárnap le szokott jönni hozzánk.

— Mamátok mit dolgozik?

— Otthon van és főzni szokott?

— Mit főz?

— Levest, bablevest, pörköltet.

— Otthon te mit csinálsz?

— Játszom.

— Karikázni szoktak. Egész nap kint vannak — mondja a lány.

— Szoktál segíteni?

A vizet kihordani. Meg a szemetet. Meg söpörni.

— Hol laktok?

— Hogy is van? — nem jut eszébe magyarul a szó. — Házban.

— Milyen házban laktok?

— Putriban — súgja az egyik gyerek.

— Gunyhóban — mondja a másik.

— Nem igaz! Házban lakunk, és most fogunk kapni egy emeletest a faluban, mert ez nem olyan nagy.

— És milyen az a ház, amiben most laktok?

— Háromszobás és van tévé.

— Mit szoktál a tévében nézni?

— (Súgásra) Jó filmeket.

— Mégis, milyeneket?

— Kombojosat.

— Láttam, cigiztél az előbb. Miért cigiztél?

Vigyor, és vállhúzás.

— Jó az a cigi?

— Igen.

— Az apja előtt nem meri a szájába venni, de itt az előbb kivette a csarnok portásának kezéből. Az nem akarta odaadni, de elvette — teszi hozzá a lány.

A csarnok sarkából egy idősebb asszony, akivel együtt voltak, elkezd hangosan kiabálni. Nem értem, mit mond.

— Nektek szól?

— Azt mondja, menjünk, mert nem éri el a vonatot — Ezek szerint ez a beszélgetés befejeződött, de a kisfiú még emlékeztet bennünket ígéretünkre.

— Néni, tessék pénzt adni!

Mi habozás nélkül kinyitjuk a pénztárcánkat, s nekik adjuk utolsó forintjainkat. Felállunk, és elindulunk a nővel, aki közben odajött hozzánk. A fiúk szemlátomást nem szeretik. Képeket vágnak rá.

— Ki ő nektek?

— Nővérünk — mondják a 45 év körüli asszonyra.

Míg menet közben még a nagyobbacska fiút kérdeztem, csoporttársam szerint a nővér elkérte a pénzt a gyerekektől.

— Jársz iskolába? — kérdezem a nagyobb fiút.

— Igen. Hetente kétszer, mert fel van mentve — válaszolja a harmadik fiú. A kérdezetten látszik, hogy ő még nem tudja, mit válaszoljon.

— És mit tanultok? — Rövid gondolkodás után azt feleli, számtant. Aztán elköszönünk, ők elmennek. Mi is órára sietünk. Egy virágárus utánunk szól: Olcsó a tulipán!

— Cseri —

KÖZGAZDÁSZ

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja

Felelős szerkesztő: FARKASINSZKYNÉ HALAY EDIT

Szerkesztőség: 1093 Budapest IX., Dimitrov tér 8.

Telefon: 174-548

Kiadó: Hírlapkiadó Vállalat Budapest, VIII., Blaha Lujza tér 3.

Felelős kiadó: TILL IMRE vezérigazgató

84—2259. Szikra Lapnyomda, Budapest

Felelős vezető: CSÖNDES ZOLTÁN vezérigazgató